

Håndbog

om fremgangsmåden
i sager om misbrug af sociale ydelser

August 2008

1 Indholdsfortegnelse

1. Indholdsfortegnelse

2. Indledning

3. Enligsager

3. 1 Lovgrundlaget

3. 2 Administrativ praksis

3. 3 Fremgangsmåden i enligsager

4. Specielt om urigtige lønsedler

5. Virksomhedskontrol

5. 1 Lovgrundlaget

5. 2 Fremgangsmåden ved kontrolbesøg

6. Hvilke handlemuligheder har kommunerne efter kontrolbesøg?

7. Krav til afgørelsen om stop for eller tilbagebetaling af den sociale ydelse

8. Samarbejde mellem myndighederne

8. 1 Kontrolsamarbejde mellem kommunerne, SKAT og Arbejdsdirektoratet

8. 2 Oplysninger fra SKAT til kommunerne

8. 3 Oplysninger fra kommunerne til SKAT

8. 4 Oplysninger fra Arbejdsdirektoratet til kommunerne

8. 5 Oplysninger fra kommunerne til Arbejdsdirektoratet

9. Organisering og presse

9. 1 Hvordan organiserer man bedst kontrolarbejdet?

9. 2 Forholdet til medierne og pressen

10. Hvad ved vi om omfanget af misbruget?

11. Bilag

12. Læs mere

2 Indledning

Efter lovgivningen er det kommunerne, der har ansvaret for at administrere langt de fleste af de sociale ydelser og ansvaret for, at ydelserne altid udbetales på et korrekt grundlag. Det vil sige på det grundlag og efter de kriterier, som Folketinget har fastlagt i lovgivningen. Hvis forudsætningerne for at udbetale de sociale ydelser ikke længere er til stede, skal kommunerne stoppe ydelserne og eventuelt kræve tilbagebetaling. Det er kommunerne, der skal godtgøre, at betingelserne for at modtage ydelsen ikke længere er til stede.

I praksis opereres typisk med to former for misbrug af sociale ydelser, nemlig de sager, der knytter sig til ”fiktiv adresse” (enligsager) og de sager, der knytter sig til ”dobbeltforsørgelse” (sort arbejde).

Sager om ”fiktiv adresse” dækker over det forhold, at en af parterne i et forhold opgiver en forkert (fiktiv) adresse alene med det formål, at den pågældende selv eller den anden part opnår status som enlig og derved opnår en højere social ydelse (se nærmere afsnit 3).

”Fiktiv adresse-situationen” (dvs. at to personer reelt er samboende) forekommer typisk inden for børnetilskuds -, pensions -, boligstøtte - og daginstitutionsområdet. Altså alle de områder, hvor den sociale ydelse er højere til enlige end samlevende, eller hvor begge parter indtægter har betydning for ydelsens størrelse.

Netop for at modvirke stigningen i antallet af socialbedragerisager har kommunerne i de seneste år fået en række flere redskaber til at kontrollere, at en borger ikke modtager ”dobbeltforsørgelse.” Dobbeltforsørgelse dækker over det forhold, at en borger modtager to ydelser for samme periode til dækning af samme behov.

Dobbeltforsørgelsessituationen forekommer typisk i forbindelse med kontanthjælp, hvor en borger undlader at oplyse, at vedkommende har et arbejde, selv om vedkommende modtager kontanthjælp for samme periode til forsørgelse. På sygedagpengeområdet opstår en lignende situation, hvor borgeren genoptager arbejdet og samtidig modtager sygedagpenge, fordi han undlader at foretage den fornødne underretning til socialforvaltningen (se nærmere afsnit 5).

I det følgende gennemgås kort regelsættet og den praktiske fremgangsmåde i ”enligsager” og i sager om ”dobbeltforsørgelse,” idet der generelt skal henvises til KL’s publikation om ”Kontrol med udbetaling af sociale ydelser –

Helhedsorienteret sagsbehandling”.¹ Denne pjece indeholder en mere detaljeret gennemgang af de relevante lovregler om forvaltningens pligt til at oplyse sagen, indhentelse og videregivelse af fortrolige oplysninger i ansøgnings- og kontrolsituationen, krav til sagsoplysningen i tilbagebetalingsager og i sager, der rejses over for politiet m.v.

3 Enligsager

Når nogle borgere forsøger at fremstå som enlige forsørgere - selvom de er reelt samlevende - skyldes det naturligvis, at det er forbundet med store økonomiske fordele, at blive betragtet som enlig i sociallovgivningens forstand. Størrelsen af de forskellige kontantydelse efter den sociale lovgivning afhænger for en stor del af ydelseernes vedkommende af husstandsindkomstens samlede størrelse eller af ansøgerens civile status.

Størrelsen af f.eks. tildeling af ordinært og ekstra børnetilskud er betinget af at ansøgeren er ”enlig forsørger.” Pensionens størrelse er også afhængig af, om pensionisten er enlig eller ej. Pensionstillæg til en enlig pensionist er større end til en pensionist, der er gift eller samlevende.

Det har derfor stor betydning at kunne fastslå, om en borger er enlig eller ej, men definitionen af, om man er enlig, er forskellig, om der er tale om boligsikring, pension, børnetilskud eller friplads i en daginstitution. I praksis har det også vist sig vanskeligt for kommunerne, at fremskaffe den fornødne dokumentation i disse sager med henblik på tilbagebetaling af det for meget udbetalte beløb.

3.1 Lovgrundlaget

Borgerens oplysningspligt

Efter den sociale retssikkerhedslov² skal en person, der modtager en social ydelse, oplyse om ændringer i sine forhold, der kan have betydning for den hjælp han får.

En forudsætning for at borgeren kan overholde sin oplysningspligt er, at myndigheden har oplyst ham om, hvad det er for ændringer, det er relevant at give kommunen besked om. Opfylder borgeren ikke sin oplysningspligt, kan det i yderste konsekvens betyde, at han skal betale den modtagne ydelse tilbage. Borgeren kan også risikere at blive straffet for groft uagtsomt

---

¹ Pjecen kan hentes på www.kl.dk (Jura og Forvaltning)

² Retssikkerhedslovens § 11, stk. 2

bedrageri³ eller efter straffelovens bedrageribestemmelse. Se nærmere KL's pjece.⁴

Kommunens oplysningspligt

Kommunen skal give borgeren en *skriftlig* besked om, hvilke typer af ændringer, der kan have betydning for den hjælp, som han modtager.⁵

Informationen skal være tilstrækkelig til, at borgeren kan eller bør kunne indse, at ændringen fører til, at han ikke længere helt eller delvist har ret til ydelsen, og at han derfor bliver nødsaget til at fortælle kommunen om ændringen. For borgeren skal ikke senere kunne komme med rette og hævde, at han har været i god tro med hensyn til sin ret til ydelsen. For modtagere af kontanthjælp - herunder udlændinge - kan det f.eks. være meget relevant at oplyse om, at kontanthjælpen ikke kan modtages under ophold i udlandet.

Mangelfuld orientering om oplysningspligten kan betyde, at hjælpen ikke kan betragtes som modtaget mod bedre vidende. Det er altså kommunen, der skal kunne dokumentere, at borgeren har fået vejledning om sin oplysningspligt, og at vejledningen har været tilstrækkelig præcis til, at vedkommende burde forstå, hvilke ændringer, der skal meldes tilbage om.⁶

3. 2 Administrativ praksis

I det følgende gennemgås en række afgørelser fra Den Sociale Ankestyrelse med henblik på at undersøge, om der er særlige forhold kommunerne kan tage højde for i forbindelse med fremgangsmåden i enligsager.

Hvornår betragtes man som enlig?

I 1999 behandlede ankestyrelsen tre sager om standsning og tilbagebetaling af børnetilskud og forskudsvist udbetalte børnebidrag til enlige forsørgere.⁷ Ankestyrelsen præciserede ved den lejlighed, hvornår det må anses for godtgjort, at en modtager af en social ydelse må siges at leve i et ægteskabslignende forhold med fælles husførelse med en anden person.

I forbindelse med behandlingen af de tre sager udtalte ankestyrelsen generelt, at man ved vurderingen af, om en person var reelt enlig forsørger, navnlig skulle lægge vægt på:

---

³ Retssikkerhedslovens § 12 b

⁴ "Kontrol med udbetaling af sociale ydelser – Helhedsorienteret sagsbehandling," KL 2003

⁵ Retssikkerhedslovens § 12, stk. 1, nr. 3

⁶ Se nærmere vejledning til retssikkerhedsloven pkt. 93 om dokumentation vedr. oplysningspligt

⁷ Ankestyrelsens principafgørelse B-1-99

1. Karakteren af de involverede personers indbyrdes forhold
2. Boligforholdene hos den person, som menes at leve sammen med modtageren af ydelserne
3. Om der var tale om tidligere ægtefæller eller samlevende, der fortsat havde hyppig kontakt, og om de havde fået børn sammen efter samlivets ophør
4. De involverede personers egen forklaring om det indbyrdes forhold.

Ankestyrelsen præciserede dog samtidig, at der altid skal foretages en *selvstændig, konkret og individuel* prøvelse af, om betingelserne for at standse eller kræve tilbagebetaling af ydelsen er opfyldt. Det afgørende er, om det på baggrund af de samlede oplysninger kan anses for tilstrækkeligt godtgjort, at der foreligger et ægteskabslignende forhold med fælles husførelse. Ankestyrelsen fandt i overensstemmelse med hidtidige afgørelser, at der ikke skulle føres et egentlig bevis for, at der er tale om et ægteskabslignende forhold.

Sag 1

M og H havde tre fællesbørn, og havde været tilmeldt samme adresse indtil 1988. M var herefter tilmeldt mange forskellige adresser.

Konkrete indicier for ægteskabslignende forhold

- Nogle af de opgivne adresser, som M angiveligt boede på, måtte efter besigtigelse anses for ubeboelige
- M var i perioder registreret som boligløs
- Der forelå en anonym henvendelse om, at M og H levede i et ægteskabslignende forhold
- Politiet kunne ikke kontakte M på den adresse, som han havde opgivet til folkeregistret
- Politiet havde flere gange antruffet M på H's bopæl
- Et boligselskab havde oplyst til kommunen, at M's bil blev parkeret ved H's adresse hver aften og kørte derfra næste morgen
- Der var tale om et langvarigt forhold mellem tidligere ægtefæller.

Sag 2

M og H havde fem fællesbørn og blev skilt i 1991.

Konkrete indicier for ægteskabslignende forhold

- Parret havde efter skilsmissen fået to børn på et tidspunkt, hvor parret angav ikke at være samlevende
- Parret havde til kommunen oplyst, at M kom i hjemmet 2-3 gange ugentlig og ind imellem overnattede hos H
- M's boligforhold indikerede ikke, at M havde en selvstændig bolig

Sag 3

M og H, der havde seks fællesbørn, blev skilt, og begge fik ved skilsmissen forældremyndigheden over børnene, der boede hos M.

Konkrete indicier for ægteskabslignende forhold

- Parret fik et barn sammen efter at de angiveligt var flyttet fra hinanden
- M tog forældreorlov på et tidspunkt, hvor han var tilmeldt en adresse, hvor han havde et værelse på 6 m² uden adgang til brug af bad og køkken, og som ikke var egnet til forældresamvær med børn under forældreorlov.

I **sag nr. 1 og 2** fandt ankestyrelsen det tilstrækkelig godtgjort, at modtageren levede i et ægteskabslignende forhold med fælles husførelse med en anden person, selvom modtageren og den anden person havde forskellige adresser. Der skulle ske tilbagebetaling af de udbetalte børneydelser.

Ankestyrelsen lagde i begge afgørelser vægt på veldokumenterede oplysninger om de faktiske forhold, herunder oplysninger, der var tilvejebragt efter besigtigelse af boligforholdene hos den anden person.⁸ Derimod var den formelle registrering, som f.eks. folkeregistertilmelding, ikke afgørende.

Ankestyrelsen fandt således, at kommunernes socialforvaltninger til brug for undersøgelsen af disse sager kunne anvende de oplysninger, kommunen var i besiddelse af - også fra andre dele af forvaltningen, som f.eks. folkeregisteret, teknik- og miljøforvaltningen eller fra andre myndigheder, f.eks. SKAT, Arbejdsdirektoratet eller politiet.

I **sag nr. 3**, der alene vedrørte standsning af børnetilskud og forskudsvis udbetaling af børnebidrag, fandt ankestyrelsen ikke, at kommunen havde godtgjort, at modtageren på standsningstidspunktet ikke var reelt enlig.

Det var ikke tilstrækkeligt til at standse udbetalingen af ydelserne, at forholdene et par år tidligere tydede på, at modtageren ikke var reelt enlig, når der i øvrigt ikke forelå *aktuelle* oplysninger, hvorefter det kunne anses for tilstrækkeligt dokumenteret, at der var tale om fælles husførelse på standsningstidspunktet.

En anden og nyere udtalelse fra ankestyrelsen henviser i 2005⁹ til ovenstående sager og konkluderer, at ydelsesmodtageren (H) ikke havde været reelt enlig i lovens forstand. H havde derfor pligt til at tilbagebetale de ydelser, som hun

---

⁸ Kommunerne har ingen hjemmel i den sociale retssikkerhedslov til at besigtige boligforholdene i forbindelse med en mistanke om misbrug af sociale ydelser, men kan være i besiddelse af sådanne oplysninger fra andre, f.eks. pantefogeden, politiet m.v.

⁹ B-3-07

havde modtaget efter børnetilskudsloven. Ydelserne fandtes at være modtaget med urette og mod bedre vidende.

Ankestyrelsen lagde vægt på oplysninger om H's og den tidligere ægtefælles (M's) økonomi, herunder bankoplysninger, der viste et fortsat økonomisk fællesskab og på oplysninger om M's boligforhold og folkeregistertilmeldinger.

I den konkrete sag lagde ankestyrelsen bl.a. vægt på nedenstående konkrete forhold:

Konkrete indici for økonomisk fællesskab

- H erhvervede kørekort til en bil, uden at der blev hævet penge på hendes konto til dækning af dette
- Der blev hævet 5. 000 kr. på H's konto, der samme dag blev indsat på M's konto
- H optog et billån på 40.000 kr. Hun købte ikke selv en bil, men M købte to biler ca.1 måned efter
- H optog et billån på 22.000 kr. og købte en bil. Kort efter blev ca. 22.000 hævet i valuta på M's konto, hvorefter de efterfølgende formentlig var på ferie sammen i udlandet
- M foretog en række bilhandler, uden at det medførte udbetalinger fra hans konti. Handlerne blev foretaget omkring det tidspunkt, hvor H fik udbetalt børnepenge.

Indicier for ”fiktiv adresse”

- M var tilmeldt en nevøs adresse. Udlejeren af lejligheden, hvor nevøen boede, var ikke bekendt med, at M stod opført på adressen, hvad der i øvrigt heller ikke var lovligt i henhold til huslejekontrakten.
- Ved besøg på H's adresse observerede pantefogeden, at en del af M's ejendele befandt sig på H's adresse, og at M selv befandt sig i badeværelset i gang med at børste tænder. Pantefogeden fandt en del papirer af M's, der stammede fra tidspunktet, hvor de angiveligt ikke var samlevende
- Meddelelse om ændring af M's skatteforhold var blevet sendt til H's adresse, og M svarede på indkaldelsen, uden at han gjorde opmærksom på, at han ikke var tilmeldt adressen
- M betalte en varmeregning, der var blevet sendt til H's adresse. Denne blev betalt, uden at der blev gjort opmærksom på, at M ikke var tilmeldt adressen.

Ankestyrelsen konkluderede altså, at der bl.a. på denne baggrund forelå et ægteskabslignende forhold, hvorfor der skulle ske tilbagebetaling.

I en sag fra 2007¹⁰ fastslog ankestyrelsen, at H ikke var berettiget til at modtage kontanthjælp som enlig forsørger på trods af, at der forelå en separationsbevilling. Begrundelsen var, at separationen ophørte helt uformelt ved, at parterne genoptog samlivet. Det krævede ikke en særlig afgørelse fra statsforvaltningen. Ankestyrelsens Beskæftigelsesudvalg fandt, at parterne i det konkrete tilfælde havde genoptaget samlivet, og at der skulle ske tilbagebetaling af for meget udbetalt hjælp efter aktivloven.

Ankestyrelsens Beskæftigelsesudvalg lagde vægt på:

- at parret et år efter separationen havde fået et fællesbarn, og at M besøgte H ca. 10-15 gange om måneden
- at der var tale om en sådan sammenblanding af økonomier, at det måtte anses for sandsynliggjort, at der var tale om gensidig økonomisk afhængighed og forsørgelse, der var afvigende i forhold til fraseparerede ægtefællers adfærd
- at det ikke var dokumenteret, at M betalte børnebidrag til underhold af børnene
- at H lejlighedsvis havde modtaget bidrag direkte fra M i forbindelse med dennes besøg på bopælen
- at H (angiveligt af hensyn til forsikringspræmien) var registreret som køber og sælger af de biler, som M havde købt
- at H tog lån i banken og overdrog 30.000 kr. til M på grund af hans manglende kreditværdighed
- at H løbende var gjort bekendt med betingelserne for at modtage ydelsen som enlig forsørger, og at kommunen havde orienteret H om hendes oplysningspligt.

Hvornår betragtes man som samlevende?

De omtalte sager handler om, at ægtefæller angiveligt går fra hinanden. Men der kan også opstå tvivl om, hvornår en enlig er overgået til at være samlevende.

I en sag fra 1996¹¹ fandt ankestyrelsen det ikke tilstrækkelig godtgjort, at der havde været tale om et ægteskabslignende forhold mellem H og dennes ven.

Der var derfor ikke tale om fælles husførelse, og H måtte derfor anses for enlig forsørger. Styrelsen lagde især vægt på, at parterne kun havde kendt hinanden i 6 måneder.

Det ser altså ud som om, at ankestyrelsen mener, at man i sammenflytningstilfældene bør give ”det nye par” en rimelig

---

¹⁰ A-13-07

¹¹ SM-12-96

overvejelserperiode, inden man rejser en sag om standsning eller tilbagebetaling af f.eks. ekstra børnetilskud.

3. 3 Fremgangsmåden i enligsager

KL har i et samarbejde med et par kommuner¹² udarbejdet en praktisk vejledning om fremgangsmåden i ”enligsager.” Vejledningen er indsat i sin helhed som bilag 5.

I vejledningen peges på en række væsentlige spørgsmål, der skal besvares og dokumenteres i forbindelse med ægteskabs ophør, hvor den ene part i et forhold formelt lader sig CPR - registrere på en anden adresse, og der søges om ydelser som enlig forsørger.

I vejledningen opereres med fire faser, nemlig:

Grøn fase:	Ægteskab på vej til opløsning (separation)
Gul fase:	Ægteskab under opløsning (separation/skilsmisse)
Rød fase:	Fortsat ægteskabslignende forhold?
Sort fase:	Mistanke om social bedrageri

3. 3. 1 Grøn fase: Ægteskab på vej til opløsning (separation)

1. Er ægteskabet ophævet?

Hvis ægteskabet ikke er ophævet, foreligger der en situation med fortsat fælles økonomi, medmindre der er foretaget bosondring.

I sådanne situationer kan det i sig selv være vanskeligt at fastslå, hvorvidt der er tale om en reelt enlig med selvstændig økonomi, eller om parterne reelt fortsat har sammenblandet økonomi. Er økonomien fortsat sammenblandet, er en formueafstemning parterne imellem nødvendig for at kunne udbetale kontanthjælp.¹³

Man skal være opmærksom på, at betingelserne for at være reelt enlig godt kan være opfyldt, selvom der endnu ikke foreligger en separations- eller skilsmissebevilling, og der endnu ikke er foretaget en bodeling.

Der er tale om en ”mellempæriode” fra indledning til ægteskabets opløsning til opløsning er fuldført, og hvor reglerne for at modtage ydelser som reelt enlig kan være opfyldt. Men det forudsætter, at hver part har sin egen reelle

---

¹² Hvidovre og Høje - Tåstrup Kommuner

¹³ Lovbekendtgørelse 2007-12-12 nr. 1460 om aktiv socialpolitik § 14

bolig, se SM B 6-96, hvor der i en periode accepteres sammenblandet økonomi i form af fælles budgetkonto.

Det er vigtigt, at forholdene omkring adskillelsen undersøges og dokumenteres i form af separationspapirer, korrespondance fra/til advokater og andre relevante dokumenter, herunder korrespondance til og fra statsforvaltningen.

I en overgangsperiode, hvor ”boet” er under deling, er dokumentationsmulighederne begrænset. Det er vigtigt, at parterne tilkendegiver, hvad de har aftalt indbyrdes som et foreløbigt civilretligt aftalegrundlag.

Det er som udgangspunkt den løbende sagsbehandling og efterkontrol, som kan give en endelig afklaring af forholdet.

2. Eventuelt udenlandsk ægteskab og er dette ophævet?

Hvis der foreligger oplysning eller formodning om, at ægteskab er indgået efter udenlandske regler, må det tilsvarende undersøges, om dette reelt er eller er ved at blive opløst.

Hvis det udenlandske ægteskab ønskes bevaret, må man kunne gå ud fra, at parterne dermed *tilkendegiver*, at man ønsker at leve i et ægteskabslignende forhold efter udenlandske regler.

Det må som udgangspunkt antages, at formue fortsat er sammenblandet og fælles under en eller anden form, ligesom der kan foreligge en forsørgelsesforpligtelse efter disse regler. Kontrol af såvel dansk som udenlandsk formue må skærpes, og de økonomiske mellemværender mellem parterne må afstemmes løbende.

3. Er fraflytningen reel?

Om fraflytningen er reel, kan i praksis være svært at fastslå objektivt i umiddelbar forbindelse med registreringen, medmindre der er tale om erhvervelse af to selvstændige boliger, hvor andre ikke er tilmeldt.

Det er dog vigtigt, at man forholder sig til forholdet, og foretager de kontroltiltag, der er mulige, som f.eks. indhentelse af en erklæring fra logiværten, undersøgelse af adresseforholdet hos postvæsenet m.v.¹⁴

Hvis der fortsat er tvivl om fraflytningens realitet, kan den sociale retssikkerhedslovs §§ 10-11 bringes i anvendelse med de yderlige muligheder for undersøgelse/indhentning af oplysninger, der ligger heri.¹⁵

4. Betales markedsmæssig husleje, indskud m.v.?

---

¹⁴ Jf. lovbekendtgørelse 2006-11-20 nr. 1134 om Det Centrale Personregister § 10 og tilhørende vejledning

¹⁵ Se nærmere KL's vejledning ”Kontrol med udbetaling af sociale ydelser – helhedsorienteret sagsbehandling”

Et væsentligt moment i vurderingen af hvorvidt den fraflyttede parts CPR - registrering er reel, er bedømmelsen af, om der tale om et reelt leje forhold.

Det ses ofte, at den pågældende flytter til midlertidig adresse hos venner, familie, kolleger m.v.

En sådan registrering kan være udtryk for en midlertidig realitet, og vil i så fald kun strække sig over en meget kort periode. Her er der ofte ikke tale om nogen form for officiel huslejebetaling, fordi der er tale om en nødsituation (vennetjeneste).

Hvis en registrering hos venner m.v. derimod får en mere varig karakter, må det kunne forventes, at der betales markedsført husleje. Størrelsen af huslejen kan afklares i den pågældende kommune.

Betales der ikke markedsført husleje, eller kan pengestrømmene ikke dokumenteres, vil det ofte være tegn på, at bopælsregistreringen ikke er reel, eller at man ikke reelt har indrettet sig efter reglerne ”om dine og mine penge.” Det vil sige, at man måske lever i et forhold med en eller anden fælles eller sammenblandet økonomi.

Hvis der fortsat er tvivl om fraflytningens realitet, kan den sociale retssikkerhedslovs §§ 10 -11 bringes i anvendelse med de yderlige muligheder for at oplyse sagen, der ligger heri.¹⁶

5. Forekommer tilflytningsadressen usædvanlig?

Visse tilmeldinger kan i sig selv have karakter af, at indflytningen næppe kan være reel. Det kan f.eks. være, at der er tale om en adresse, der ikke er registreret som bolig i BBR¹⁷ måske fordi, der er tale om erhvervslokaler m.v.

I den forbindelse skal man være opmærksom på, at BBR eventuelt ikke er opdateret, ligesom det ikke er forkert at lade sig CPR - registrere på en adresse, der ikke er registreret som bolig i BBR, f.eks. en garage, hvis man rent faktisk opholder sig der i CPR-lovens forstand. Det samme gælder, hvis boligen er registreret i BBR, men der på adressen i forvejen er registreret flere, typisk enlige personer (mange mænd på samme adresse).

Tegninger over lejligheden/ejendommen kan ses i kommunens tekniske forvaltning, hvor det er muligt at danne sig et indtryk over, om lejligheden ”kan ”rumme” de tilmeldte personer

---

¹⁶ Se nærmere KL's vejledning om ”Kontrol med udbetaling af sociale ydelser,” KL 2003

¹⁷ Bygge- og Boligregistret

Hvis der fortsat er tvivl om fraflytningens realitet, kan den sociale retssikkerhedslovs §§ 10 - 11 bringes i anvendelse med de yderlige muligheder, der ligger heri.¹⁸

6. Kun postadresse?

Det forekommer, at det oplyses, at der udelukkende er tale om en "postadresse," og at personen ikke opholder sig der, men et andet og ukendt sted.

Postadressekommunen er ikke handlekommune i sociallovgivningens forstand.

7. Er sambeskatningen uændret?

Når ægtefæller lever sammen, indtræder der sambeskatning, hvilket betyder, at der ved skatteberegning tages gensidigt hensyn til begge indkomstforhold.

Samtidig vil der kunne opstå subsidiær hæftelse for personlige skatterestancer.

Sambeskatningen fortsætter året ud, eller til separationen eller skilsmissen indtræder. Dermed kan der fortsat være "fælles" skatterelationer i indtil to år, hvilket skal indgå i bodelingen. De skattemæssige sambeskatningsregler afviger således fra de "sociale regler" i en periode, hvorfor de sociale myndigheder må foretage en *selvstændig, individuel og konkret* vurdering af indkomstforholdene hos hver af parterne

Hvis der er skabt tvivl om, hvorvidt pågældende er reelt enlig, skal reglerne i den sociale retssikkerhedslovs §§ 10 -11 bringes i anvendelse med de yderlige muligheder, der ligger heri.¹⁹

8. Er der foretaget bodeling efter danske regler?

En reel skilsmisse/separation vil sædvanligvis medføre, at hver part ønsker at adskille og opdele den fælles økonomi m.v. i "dine og mine penge".

Det kan i nogle situationer være nødvendigt at kræve dokumentation/opgørelser for at kunne fastslå, om parter reelt er gået "hver til sit" eller fortsat har sammenblandet økonomi.

Man skal i den forbindelse være opmærksom på, at en sådan opdeling kan trække ud. Årsagen hertil kan være, at der er tale om et kompliceret bo med mange aktiver og passiver, der skal realiseres/indfries, eller fordi parterne er uenige og måske chikanerer hinanden ved at trække sagen i langdrag. Men

---

¹⁸ Se nærmere KL's vejledning om "Kontrol med udbetaling af sociale ydelser,," KL 2003

¹⁹ Se nærmere KL's vejledning "Kontrol med udbetaling af sociale ydelser."

manglende bodeling kan ifølge sagens natur også bero på, at der ikke er noget bo at dele.

Ofte vil man komme ud for et dokument eller en erklæring, hvoraf det fremgår, at ”boet er delt i mindelighed.” I sådanne tilfælde må der ske en konkret vurdering af de øvrige oplysninger i sagen for at afgøre, om der skal iværksættes yderligere undersøgelse af forholdet.

9. Er forskudsregistrering, befordringsfradrag m.v. ændret?

I forbindelse med separation, bodeling og skift af adresse m.v. vil det være naturligt, at parterne får ændret deres skattemæssige forskudsregistreringer som konsekvens af de nye forhold. Det drejer sig f.eks. om regulering af rentefradrag, befordringsfradrag, fradrag for børne-/ægtefællebidrag og eventuelle pensionsforhold.

Sker det ikke, er det et kraftigt indicium for, at forholdet ikke er reelt.

10. Er der foretaget bodeling efter de udenlandske regler?

Se ovenfor under pkt. 8, men ofte vil dokumentationen for forholdene være meget vanskeligere.

11. Er der restancer ?

I situationer, hvor den ene part (typisk konkurstruet virksomhedsindehaver) kommer - eller er på vej til at komme - i større restancer til det offentlige, er det ikke ualmindeligt, at man lader ægteskabet opløse proforma i et forsøg på at imødegå den subsidiære hæftelse (se også pkt. 7 og 8 ovenfor).

Indenfor formueretten er det legitimt at sikre sig imod økonomisk og social deroute, men det må ikke i sig selv danne grundlag for udbetaling af sociale ydelser.

”Kreditorly” og skyldnersvig er dog som udgangspunkt ulovligt/strafbart.

12. Er bidrag fastsat/betales ?

I en normal situation vil den, der har/får forældremyndigheden over børnene, sikre sig og børnene det bedst mulige fremtidige økonomiske grundlag ved at kræve bidrag af den anden part.

Manglende betaling eller dokumentation for pengestrøm vedrørende betaling af bidrag kan være udtryk for, at parterne reelt fortsat har sammenblandet økonomi og gensidig økonomisk hensyntagen.

3. 3. 2 Gul fase: Ægteskab under opløsning (separation/skilsmiss)

13. Er der tegn på, at økonomien ikke er reelt adskilt i ”dine og mine penge”?

Hvis det konstateres, at økonomien ikke er adskilt i ”dine og mine penge,” og dette ikke skyldes en langvarig bodelingsproces m.v., må det føre til, at der ikke umiddelbart kan ske udbetaling af ydelser, der forudsætter, at modtageren er reelt enlig.

Det kan være et indicium for eventuelt forsøg på socialt bedrageri, hvis andre omstændigheder peger i samme retning.

14. Er separations-/bodelingsforløb atypisk ?

Hvis flere forhold giver anledning til tvivl om, hvorvidt der er tale om en reelt enlig, kan det være et indicium for eventuelt forsøg på socialt bedrageri. Dette må vurderes konkret og individuelt i den enkelte sag.

15. Er der tegn på midlertidig kvartals-flytning/eller 15/9-flytning ?

Hvis flytningen tilsyneladende sker kvartalsvis for at opnå ordinært og ekstraordinært børnetilskud - og dette gentager sig - kan det være et klart signal om, at der spekuleres i de kvartalsvise opsigelsesperioder, og at der er tale om forsøg på socialbedrageri, idet registreringen ikke dækker over et reelt forhold.

Tilsvarende kan der spekuleres i kommuneskatteprocentsatsen ved, at man lader sig folkeregistre i en skattekommune pr. 15.9, og dermed opnår en skattebesparelse hele det efterfølgende år. Denne situation bør ikke optimeres yderligere ved udbetaling af enligydelser til den ”efterladte.”

16. Er der foretaget debtorskift ?

Hvis der ikke er sket ændringer i hæftelsesforholdene som konsekvens af påstået bodeling, er der ifølge sagens natur tale om fortsat sammenblandet økonomi.

Opmærksomheden henledes på, at et debtorskift forudsætter, at kreditor accepterer, hvilket kan være svært - specielt ved større beløb.

I sådanne situationer må gældsforholdet, herunder rentefradrag, som udgangspunkt deles ligeligt parterne imellem.

Manglende reelle tiltag til debtorskift kan være udtryk for tilsvarende manglende realitet omkring adskillelsen i øvrigt. Dette kan bevirke, at der ikke umiddelbart skal ske udbetaling af enligydelser.

17. Er evt. kautionsforpligtigelser ændret ?

Se pkt. 16 ovenfor om debitorskift.

Det forekommer, at en part i et ægteskab kommer til at kautionere uden at være klar over forholdet. F.eks. kaldes en hustru ned i banken og skriver under i forbindelse med optagelse af et billån, men har faktisk ikke reflekteret yderligere herover. Sagsbehandleren skal være opmærksom på, at manglende tiltag til at frigøre sig fra en kautionsforpligtelse, kan skyldes en sådan uvidenhed.

18. Er der fortsat begunstigende forsikringer (krydsende), herunder også familieulykkesforsikringer ?

Som udgangspunkt må det antages, at en part i en reel separations-/skilsmisse-situation ikke fortsat ønsker at begunstige den anden part i påkommende tilfælde i relation til livsforsikringer o.l.

Dog er det ikke usædvanligt, hvis der er fælles børn, at en part ønsker at dække den anden forælder til fælles barn/børn også selvom, man ikke længere er samboende.

Hertil kommer, at der er tale om forhold, som næppe er det første parterne tænker over i en skilsmissesituation.

19. Er der fortsat fuldmagtsforhold til bankkonti m.v. ?

Hvis parterne fortsat har fuldmagt til hinandens konti, er der ifølge sagens natur fortsat tale om sammenblandet økonomi.

Hvis det er tilfældet, er det et kraftigt indicium for, at de påståede forhold ikke er reelle, men at der derimod er tale om socialbedrageri eller forsøg herpå.

20. Er der rådighed over anden parts formuegoder/aktiver herunder bil ?

Hvis parterne fortsat stiller formuegoder - mere eller mindre frit (ud fra et markedsmæssig synspunkt) - til rådighed for hinanden, peger det på, at der fortsat består et økonomisk fællesskab/sammenblandet økonomi.

21. Foretages fortsat betaling af anden parts udgifter/leveomkostninger m. v?

Hvis den ene part fortsætter med at betale udgifter for den anden part, er der fortsat tale om sammenblandet økonomi, hvilket er et kraftigt indicium for, at de påståede forhold ikke er reelle.

Dog skal man være opmærksom på tilfælde, hvor det sker i forbindelse med den ordinære bodeling, f.eks. for at undgå at en ejendom går på tvangsauktion til skade for begge parter.

Det kan også være af hensyn til børn, at parterne ønsker at bevare boligen eller for at sikre formuen.

Skævdelingen løses ved den endelige bodeling (kompensationsvederlag).

22. Er der fortsat relationer til den anden parts virksomhed/selskab?

Såfremt den ene part fortsat arbejder i den anden parts virksomhed, vil dette pege i retning af, at parterne heller ikke er adskilt i andre sammenhænge.

Det vil være et kraftigt indicium for, at parterne ikke er reelt adskilt, hvis de ikke i forbindelse med separation/skilsmisse får ændret deres forskudsskatteopgørelser, således at den medarbejdende ægtefælle bliver ”almindelig” lønmodtager eventuelt i samme virksomhed.

Opmærksomheden henledes på, at der i forbindelse med bodeling skal tages højde for fremtidigt ejerskab til virksomheder, aktier osv. mod erlæggelse af kompensationsvederlag på sædvanlig vis.

23. Er indbo delt og/eller flyttet ?

Hvis der opstår tvivl om realiteterne i en påstået skilsmisse/separation, kan det være hensigtsmæssigt at få afklaret, om indbo er delt og/eller flyttet.

Hvis dette ikke er sket inden for, hvad der må antages at være rimelig tid i den konkrete situation, vil det være et kraftigt indicium for, at det påståede forhold ikke er reelt.

24. Den ene part vedbliver at være registreret på c/o-adresse eller lign ?

Hvis den ene part vedbliver med at være folkeregistreret på en c/o-adresse eller tilsvarende (ikke selvstændig bolig og/eller aktivt boligsøgende), kan det tyde på, at der ikke er realiteter i den påståede adskillelse

3. 3. 3 Rød fase: Fortsat ægteskabslignende forhold?

25. Er der tidligere sket tvangsregistrering i CPR ?

Hvis parterne tidligere har forsøgt at optimere den økonomiske situation ved at fremstå som enlige og framelde den ene (eller begge) i folkeregistret, og dette har resulteret i en tvangsregistrering, må forholdet undersøges nøje for at fastslå, om der i det foreliggende tilfælde er tale om en reel flytning.

26. Er der givet bøde efter CPR-loven for afgivelse af urigtige oplysninger/erklæringer ?

Hvis parterne tidligere har forsøgt at optimere den økonomiske situation ved at fremstå som enlige ved at afgive urigtige oplysninger, og sagsbehandlingen i denne forbindelse har udløst bøder efter CPR-loven, må forholdet undersøges nøje for at fastslå, om der i det foreliggende tilfælde er tale om en reel flytning.

Tilsvarende gælder, hvis tidligere sagsbehandling har sået berettiget tvivl om realiteterne, uden at dette har medført bøder eller evt. tvangsregistrering. Har der måske været tale om en ”opgivelsessag”, hvor borgeren frivilligt har frafaldet sit forhavende?

27. Observation af den ene part ved den anden parts adresse

Hvis man ved selvsyn konstaterer, at den ene part tilsyneladende opholder sig mere eller mindre konstant ved den anden parts adresse - måske i form af en parkeret bil - kan det tyde på, at de foreliggende oplysninger ikke er reelle.

Man skal dog være opmærksom på partens samvær med sine børn.

Her skal man også være opmærksom på oplysninger fra andre myndigheder eller afdelinger i kommunen, der går på hjemmebesøg m.v. (dog undtaget sundhedspersonale) f. eks. pantefoged, teknisk forvaltning m.v.

28. Er udenlandsk ægteskab/andre forsørgelsesrelationer m.v. bevaret ?

Hvis et ægtepar lader sig skille efter danske regler, men bevarer det udenlandske ægteskab, bevirker det, at der fortsat er tale om en forsørgelsesrelation. Der må derfor foretages en selvstændig, konkret og individuel vurdering af, hvordan dette påvirker udmåling af eventuel offentlig forsørgelse m.v.

Tilsvarende gør sig gældende ved andre former for forsørgelsesrelationer, f. eks. ophævelse af samlivsforhold, hvor også formuen (evt. fællesformuen) må søges opdelt i ”dine og mine penge.”

3. 3. 4 Sort fase: Konkret mistanke om socialbedrageri

En samlet vurdering af sagens omstændigheder kan give anledning til en konkret mistanke om forsætlig eller groft uagtsomt socialt bedrageri.

I sådanne tilfælde skal sagen forelægges anklagemyndigheden (politiet) til nærmere vurdering, og udbetaling fortsættes uændret indtil politiet har tilendebragt deres efterforskning.²⁰

---

²⁰ Der skal ikke ske underretning af den registrerede efter persondataloven, jf. lovens § 30, stk. 2, nr. 4

Hvis politiet vurderer, at der er tale om strafbare forhold (socialbedrageri), overtager de sagen vedrørende den pågældendes forhold. Samtidig ophører den kommunale sagsbehandling.

Hvis der derimod efter politiets opfattelse ikke foreligger forhold, der kan føre til en straffesag, skal kommunen fortsætte sagsbehandlingen/undersøgelserne.

Indgivelse af politianmeldelse og iværksættelse af politimæssig efterforskning vil være en belastning for den mistænkte og kan føre til, at samarbejdet med mistænkte vanskeliggøres i fremtiden.

Forinden der indgives anmeldelse til politiet, vil det derfor være hensigtsmæssigt, om kommunen tager stilling til, om mistænktes urigtige eller manglende oplysninger med rimelig grund, kan antages at skyldes et svigagtigt forsæt. Det bør herunder overvejes, om mistænktes urigtige eller manglende oplysninger, kan antages at skyldes forglemmelse, mangelfuld forståelse af oplysningspligten eller regelgrundlaget. Dette kan navnlig være tilfældet, hvor gerningsperioden er kort, hvor der er tale om mindre beløb eller enkeltstående forhold, eller hvor mistænkte ikke fuldt ud forstår dansk. Hvis der ikke med rimelighed kan antages at foreligge svigagtigt forsæt, kan sagen eventuelt afgøres med tilbagebetaling og/eller indskærpelse.

Hvilken dokumentation skal medsendes ved politianmeldelse?

Hvis kommunen beslutter sig for at indgive politianmeldelse, skal kommunen medsende sagens relevante skriftlige materiale, herunder

- Mistænktens ansøgninger og erklæringer af betydning for sagen
- Dokumentation for udbetalingerne
- Dokumentation for mistænktens udeholdte indtægter (f. eks. lønsedler) eller urigtige bopælsoplysninger (f.eks. historisk CPR-udskrift eller erklæring fra udlejer)
- Kommunens skrivelser til den pågældende
- Journalark og notater, herunder vedrørende kontrolindsatsen
- Eventuelle afgørelser fra klageinstanser og afgørelser vedrørende tilbagebetaling
- Kommunens afgørelse
- Den mistænktens skrivelser til kommunen
- De særlige regler, herunder bekendtgørelser m. v., som kommunen eller klageinstansen henviser til.

På baggrund af politiets efterforskning træffes afgørelse om, hvorvidt der er grundlag for tiltalerejsning. Tiltalerejsning forudsætter, at det kan forventes, at den pågældende vil blive fundet skyldig i retten.

Afgørelse om tiltalerejsning eller påtaleopgivelse træffes ud fra et samlet skøn ud fra de i sagen foreliggende oplysninger. Det er anklagemyndigheden, der skal bevise, at den pågældende er skyldig, herunder at forholdet er begået med forsæt. Enhver rimelig begrundet tvivl vil under en straffesag komme den tiltalte til gode.

Straffens fastsættelse

Strafferammen for bedrageri er bøde eller fængsel indtil 8 år.

Ved straffens fastsættelse skal der efter straffelovens § 80 tages hensyn til lovovertrædelsens grovhed og til oplysningerne om gerningsmandens person, herunder hans almindelige personlige og sociale forhold, hans forhold før og efter gerningen og hans bevæggrunde til dette.

Udmålingen af straffen for socialbedrageri varierer afhængigt af sagens konkrete omstændigheder, herunder det unddragne beløbs størrelse.

I straffesager mod ustraffede personer er udgangspunktet en betinget sanktion, der i sager om større unddragne beløb eventuelt suppleres med vilkår om samfundstjeneste. Længden af straffen i førstegangstilfælde ved unddragne beløb på over 40.000 kr. varierer, afhængigt af de konkrete omstændigheder fra omkring fængsel i 60 dage til fængsel i over et år for unddragne beløb af betydelig størrelse.

Overstiger det unddragne beløb ikke 40.000 kr., vil der i almindelighed ikke blive udmålt en tidsbestemt straf.

Er gerningsmanden tidligere straffet, indgår omfanget af den tidligere begåede kriminalitet og den tid, der er forløbet siden den tidligere afgørelse, i vurderingen af spørgsmålet om straffens fastsættelse. Fængselsstraffen vil i almindelighed blive gjort ubetinget i gentagelsestilfælde.

Vedrørende krav til rejsning af en socialbedragerisag se i øvrigt KL's vejledning "Kontrol med udbetaling af sociale ydelser" kap. 6.

4 Specielt om urigtige lønsedler

Lønsedler betegnes som urigtige, når der ikke er overensstemmelse mellem lønsedlens udvisende om løn, arbejdstimer, indeholdt A-skat, feriepenge m.v. og de faktiske forhold. Lønsedlen vil typisk alene være udarbejdet med det formål at skulle bruges som dokumentation for at opnå ydelser eller rettigheder fra det offentlige.

En urigtig lønseddel er udtryk for en nettoløn, hvor arbejdsgiver ”sparer” skatten ved ikke at bruttoficere lønnen, samtidig med at lønmodtageren kan begunstiges i forbindelse med udmåling af offentlige ydelser.

En arbejdstager kan f.eks. ved hjælp af urigtige lønsedler dokumentere en deltidsbeskæftigelse og opnå ret til supplerende kontanthjælp. Misbruget ligger i, at der reelt er tale om beskæftigelse på fuld tid, hvor der arbejdes ”sort” for så vidt angår den del af beskæftigelsen, som ikke fremgår af lønsedlen.

Som et andet eksempel kan nævnes, at en arbejdstager ved at dokumentere et ansættelsesforhold og en indtjening med lønsedler kan opnå ret til sygedagpenge. En virksomhed kan opnå sygedagpengerefusion ved såvel at erklære raske ansatte syge, som ved at erklære fiktive ansatte sygemeldte, hvorefter sygedagpengerefusion kan udbetales til virksomheden.

En virksomhed kan også opnå løntilskud på grundlag af SE - nr.²¹ og lønsedler, hvor A-skatten m.v. ikke indbetales, eller selvangives af arbejdstageren.

Urigtige lønsedler kan eksempelvis forekomme i private virksomheder, hvor virksomhedsindehaveren er interesseforbundet med den person, som lønsedlen udarbejdes til.

Urigtige lønsedler forekommer også i forbindelse med selskabers ophør, hvor der reelt ikke foretages kontrol af regnskabet. A-skatten godskrives de ansatte, men indbetales ikke af selskabet. Det forekommer også, at urigtige lønsedler udarbejdes af virksomheder, som modtager betaling herfor af arbejdstageren. Urigtige lønsedler kan endvidere forekomme i skattefri foreninger m.v.

I praksis forevises urigtige lønsedler bl.a. i følgende situationer:

- lønsedler, der vedrører en arbejds- og optjeningsperiode, som f.eks. ligger mere end et år efter, at pågældende virksomhed er afmeldt hos SKAT,
- lønsedler med oplysning om A-indkomst og A-skat m.v., som ikke er indberettet til SKAT, og som arbejdsgiver ikke efterfølgende vil bekræfte,
- lønsedler, hvor oplysninger om A-indkomst og A-skat er indberettet til SKAT, men hvor det kan konstateres, at nettolønnen indsættes på arbejdsgivers bankkonto,
- lønsedler for en periode, hvor den påståede arbejdsgiver har indsendt regnskab, hvoraf fremgår, at der ikke er ansatte, da der ikke fratrækkes lønudgifter,

---

²¹ Til et CVR - nummer (et unikt virksomhedsnummer) kan der være tilknyttet et eller flere SE - numre. SE - numre kaldes også administrative numre, da de netop tildeles af administrative årsager

- lønsedler, hvor arbejdstageren ikke har været i landet, dvs. at det er en anden person, der har arbejdet under arbejdstagerens identitet, såfremt der er udført arbejde og
- lønsedler, hvor lønnen i en periode er opskrevet og ikke svarer til det udførte arbejde for at skabe grundlag for udbetaling af dagpenge i forbindelse med barsel m.v.

Der kan endvidere forekomme tilfælde, hvor et skattemæssigt underskud sælges ved anvendelse af fiktive lønsedler, hvor frikort sælges, og hvor familiemedlemmers frikort anvendes uretmæssigt for at optimere skatteværdien af familiens og vennekredsens personfradrag.

Der kan være en række ting, der signalerer, at man står over for en mulig urigtig lønseddel, og som man derfor bør reagere på.

Hvordan kan urigtige lønsedler afsløres?

Nedenstående gode råd er taget fra Arbejdsdirektoratets publikation "Rapport om urigtige lønsedler" fra 2004.²²

For at få overblik over sagen, er der en række centrale oplysninger, som skal være tilstede, bl.a.:

- arbejdsgivers navn, adresse og SE - nr.
- arbejdsstedets adresse
- beskrivelse af arbejdsfunktioner
- beskrivelse af kvalifikationer, uddannelse, kurser, tidligere arbejde
- opgørelse af arbejdstider, dag for dag i en given periode (uge/måned)
- eventuel overenskomst
- ansættelseskontrakt eller anden skriftlig aftale
- lønudbetaling (kontant, bank, check m.v.)
- indbetaling af feriepenge
- ansvarlig i virksomheden for oplæring, fordeling af opgaver, sygemeldinger, ferie, lønanvisning m.v.
- antal ansatte i øvrigt i virksomheden
- antal ansatte, som virksomheden indbetaler a-skat m.v. for indberetning til SKAT.

For ansættelsesforhold af en varighed på mere end en måned og med en gennemsnitlig arbejdstid på over 8 timer er der i lov om ansættelsesbeviser fastsat regler om, at en arbejdsgiver har pligt til at udfærdige et ansættelsesbevis om forskellige forhold om ansættelsen, bl.a. arbejdstid og løn.

---

²² www.adr.dk

Såfremt betingelserne for, at arbejdsgiveren skal udfærdige et ansættelsesbevis, er tilstede, bør der spørges efter et sådant.

Ud fra de konkrete oplysninger kan det være relevant at vurdere og følge op på:

- Er lønsedlen indberettet til e-indkomstregistret?
- Er de af arbejdstageren anførte kvalifikationer relevante og tilstrækkelige for at udføre de beskrevne arbejdsopgaver, hvis nej - hvordan har pågældende da udført arbejdet?
- Er arbejdsopgaverne relevante for virksomheden?
  - Er lønnen steget markant, f.eks. de sidste 3 måneder af ansættelsen, hvad er da forklaringen herpå?
  - Hvis lønnen indsættes på bankkonto, hvem er da kontohaver?
  - Er der (stor) geografisk afstand mellem arbejdssted og bopæl?
  - Hvordan kommer arbejdstageren på arbejde, og er der fastsat befordringsfradrag i overensstemmelse hermed ?
  - Har arbejdstageren tidligere været ansat i virksomheden med løntilskud, aktivering eller lignende, hvor ofte er dette forekommet, og hvad var da årsag til arbejdsophør?
  - Har arbejdstageren tidligere været ejer af virksomheden, hvad var da årsag til ophør, blev virksomheden overdraget til nærmeste familie, hvad foreligger der af overdragelsesdokumenter, oplysninger om købesum, finansiering m.v.?
  - Er der overensstemmelse mellem virksomhedens indtjening og den ansattes løn, eventuelle øvrige ansattes løn. Hvis nej - hvordan er lønudgiften da finansieret.?

Det bør kontrolleres, om lønsedlen er indberettet til SKAT med angivelse af indkomst, feriepenge, A-skat, AM²³ - og SP - bidrag,²⁴ ATP m.v., og om A-skat m.v. er indbetalt til SKAT.

Hvis oplysninger om en lønseddel ikke kan findes ved opslag i systemerne, er der grund til at være på vagt og at foretage yderligere kontrol af lønsedlens ægthed.

Ud fra de samlede oplysninger kan sagsbehandleren få overblik over, om ansættelsen og aflønningen er sandsynliggjort. Men jo flere ubesvarede spørgsmål/uoverensstemmelser der er, jo større er sandsynligheden for, at der har været tale om et fiktivt arbejdsforhold. Det må vurderes, om der i andre dele af forvaltningen kan indhentes oplysninger, som kan bidrage til en afklaring af sagen.

---

²³ Arbejdsmarkedsbidrag

²⁴ Særlig Pensionsopsparring

Hvis det ud fra en samlet vurdering må konkluderes, at lønsedlerne ikke med tilstrækkelig sikkerhed dokumenterer den angivne løndtægt og antal arbejdstimer, bør lønsedlerne ikke lægges til grund for en ansøgning om offentlige ydelser/rettigheder.

Når det er konstateret, at en lønseddel er urigtig, er det vigtigt fra starten at få tilrettelagt den rigtige arbejdsgang. Afsløringen af urigtige lønsedler bør så vidt mulig ske, inden der finder udbetaling sted/opnås rettigheder, da en efterfølgende kontrol er vanskelig og ressourcekrævende. Beviserne vil ofte være bortskaffede, arbejdsgiveren gået konkurs, har lukket virksomheden eller lignende.

For at skabe det bedst mulige grundlag for at sagen holder, bør der ske en samordnet sagsbehandling. Det vil sige en sag mod lønmodtageren og en sag mod arbejdsgiveren, hvor de involverede myndigheder løbende udveksler oplysninger og koordinerer indsatsen, f.eks. kommunen/skattecenter.

5 Virksomhedskontrol

5.1 Lovgrundlaget

For at modvirke ”sort arbejde” er der i den sociale retssikkerhedslov en bestemmelse i § 12 a, der giver kommunen mulighed for - uden retskendelse - at skaffe sig adgang til en virksomhed for at kontrollere, om virksomhedens ansatte modtager sociale ydelser samtidig med at de har arbejde i virksomheden.

Hvem kan kontrollere?

Det er den kommune, som virksomheden ligger i, som kan foretage kontrollen - alene eller sammen med andre myndigheder. Det er forudsat, at eftersynet i vidt omfang foretages i et samarbejde med SKAT (skattecentret) og Arbejdsdirektoratet, der har lignende beføjelser til at foretage eftersyn inden for deres områder. Hver myndighed skal holde sig til sin egen kontrolhjemmel²⁵. Kommunen kan anmode politiet om bistand til eftersynet.

Hvis en kommune under et virksomhedsbesøg i egen kommune bliver opmærksom på borgere fra andre kommuner, der modtager en social ydelse, har virksomhedskommunen mulighed for at undersøge forholdene for den anden kommune og underrette denne om resultaterne af kontrollen, hvis de indhentede oplysninger er relevante. Underretning bør også foretages til Arbejdsdirektoratet, hvis man under eftersynet har truffet forsikrede ledige i

---

²⁵ Socialministeriets orientering til kommuner og amtskommuner m.fl. af 15. maj 2003

virksomheden eller til andre relevante myndigheder, f.eks. SKAT, Levnedsmiddelkontrollen eller andre, hvis kommunen under sit besøg bliver opmærksom på forhold af interesse for andre myndigheder.

Kontrolbestemmelsen kan ikke anvendes, hvis kommunen har en konkret mistanke om socialt bedrageri eller anden lovovertrædelse. Er dette tilfældet, skal sagen overgives til politiet, som herefter må foretage en egentlig efterforskning i overensstemmelse med retsplejelovens regler. Bestemmelsen tager altså kun højde for stikprøveundersøgelser.

Hvad kan man kontrollere?

Der kan foretages eftersyn af alt materiale, der vedrører borgerens ansættelses- og lønforhold, f.eks. skattekort, kvittering for lønudbetaling, vagtskema, kalender, aftalebøger, kasseregnskab m.v. Dette gælder, uanset om oplysningerne findes i et elektronisk eller manuelt register. Også løst papirmateriale, der ikke er indeholdt i et register, vil kunne indgå i kommunens kontrol.

Hvis kommunen finder materiale, der skønnes at være af betydning for videre kontrol, skal materialet udleveres eller indsendes til kommunen efterfølgende. Personer, der er beskæftiget i virksomheden, skal efter anmodning oplyse navn, adresse og fødselsdato, ansættelsesperiode og løn - og ansættelsesvilkår.

Hvor kan man kontrollere?

Adgangen til at foretage kontrol er begrænset til lokaler m.v., der benyttes af virksomheder og på arbejdssteder uden for virksomhedens lokaler.

Der er derfor ikke adgang for kommunerne til at foretage kontrol uden retskendelse i private hjem - heller ikke, hvis en borger har ansat ”sort” rengøringshjælp eller får en VVS-mand til at ordne køkkenet uden kvittering.

”Virksomhedens lokaler” skal forstås meget bogstaveligt dog således, at en virksomhed ikke kan påberåbe sig, at lønsedler o. lign. er på privat område. Hvis virksomheden er placeret i hjemmet, skal kommunen have adgang til de lokaliteter, hvor virksomhedens relevante papirer og dokumenter er.

Ved en lovændring i 2005²⁶ fik kommunerne også adgang til at kontrollere ansatte, som ikke fysisk udfører arbejdet i virksomhedens lokaliteter, men hvor arbejdet foregår på f.eks. byggepladser, under erhvervsmæssig transport eller lignende.

Hvis virksomheden har overladt bogholderifunktionen til et revisionsfirma el.lign., kan kommunen i dette tilfælde indhente oplysningerne hos revisoren

---

²⁶ Lov nr. 304 af 02/05/2005

eller pålægge virksomheden at indhente disse som et led i kontrolbesøg i en virksomhed. Hvis kommunen besøger en filial, og lønningslisterne findes i virksomhedens hovedkontor, kan kommunen hente oplysninger hos hovedkontoret eller pålægge filialen at fremskaffe disse.

Er virksomheden under konkurs, kan kommunen rette henvendelse til kurator for boet med henblik på at fremskaffe de nødvendige oplysninger. Hvis kurator ikke ønsker at medvirke, kan kommunen rette henvendelse til skifteretten med henblik på, at skifteretten kan pålægge kurator at besvare henvendelsen.

Hvis kommunen under et kontrolbesøg møder personer, som man mener udfører beskæftigelse for virksomheden, kan man anmode disse om at oplyse navn, adresse, fødselsdato, ansættelsesperiode og løn - og ansættelsesvirksomhed.

Pligt til at føre logbog

Når kommunen er ude på kontrolbesøg, er det ikke ualmindeligt, at flere ansatte hævder, at de er ansat selv samme dag, som kommunen kommer på besøg. Det ses også ofte, at arbejdsgiveren ikke kan gøre rede for de ansattes løn eller arbejdstider.

I 2005 fik kommunerne derfor mulighed for at pålægge en virksomhed at føre en "logbog,"²⁷ hvis det viser sig, at virksomheden ikke "har orden i papirerne." Dette kan kommunen f. eks. gøre, hvis man i forbindelse med et kontrolbesøg gør et fund, der giver konkret mistanke om, at der i virksomheden er ansatte, der samtidig modtager sociale ydelser, og som ikke har givet kommunen oplysning om det. Lignende mulighed har Arbejdsdirektoratet i relation til de forsikrede ledige.²⁸ Se i øvrigt nærmere om pligten til at føre logbog neden for under kap. 6.

5. 2 Fremgangsmåden ved kontrolbesøg

Planlægning af kontrolbesøget

Arbejdsdirektoratet har udarbejdet en vejledning til de ansatte, der foretager udgående kontrolbesøg²⁹. I det følgende skal fremdrages nogle af de råd, der gives i vejledningen, idet der i øvrigt skal henvises til en lang række bilag i kap. 10 i nærværende vejledning, der indeholder en række eksempler på skemaer, breve til arbejdsgiver og de ansatte, kvitteringsskrivelser m.v. til brug for planlægning og gennemførelse af kontrolbesøg i virksomheden.

---

²⁷ L 2005 - 304

²⁸ LBK nr. 994 af 08.08.2007 § 91 a

²⁹ www.adr.dk "Planlægning og gennemførelse af aktioner"

For at opnå det bedste resultat af et kontrolbesøg, er det nødvendigt, at besøget planlægges nøje sammen med de myndigheder, der i øvrigt skal deltage i besøget f. eks. SKAT (skattecentret) eller Arbejdsdirektoratet. Som led i ”Fairplay kampagnen” foretager SKAT i samarbejde med andre myndigheder kontrolbesøg i virksomheder landet over to gange årligt. Den relevante kommune får altid tilbud om at deltage i lokale kontrolbesøg.

Der bør være en person, der er ansvarlig for kommunens rolle i kontrolbesøget, og som har ansvaret for, at alle kommunale deltagere i aktionen ved, hvilken virksomhed, der skal besøges, hvad aktionen går ud på, og hvordan den afvikles.

Det er også vigtigt, at de deltagende medarbejdere inden besøget selv har indhentet aktuelle oplysninger om f. eks. hvor mange ansatte, der er indbetalt A-skat for, om de ansatte/indehaver modtager sociale ydelser og hvor længe indehaveren har haft virksomheden og selv sørge for at medbringe de relevante orienteringsbreve til arbejdsgiver, legitimation m.v.

Endelig skal der også foretages en vurdering af, om der er sikkerhedsmæssige forhold, der kræver politiets medvirken, da retssikkerhedsloven giver mulighed for at anmode om politiets bistand, hvis dette er nødvendigt.

Gennemførelse af kontrolaktionen

Kommunen skal være opmærksom på, at man kommer uanmeldt, hvilket kan være ubehageligt for virksomheden.

Derfor bør kontrolbesøget indledes med, at medarbejderne præsenteres for virksomheden af en person, og efter den sociale retssikkerhedslov skal kommunen forevise legitimation, inden eftersynet begynder. Det er vigtigt at optræde høfligt, men bestemt, og gøre opmærksom på, at man vil forstyrre mindst muligt, og hurtigt vil være ”ude af døren igen,” hvis man modtager de ønskede oplysninger og materiale.

Det tilrådes, at der udfyldes et tjekskema om hver enkelt ansat. Det er også vigtigt, at man har forberedt interviews med de ansatte godt, og på forhånd har nedskrevet de spørgsmål, man vil stille for at opnå det bedste resultat af interviewet, se nærmere bilag.

Beføjelser under kontrolbesøget

Som nævnt ovenfor har kommunen kun adgang til virksomhedens lokaler (samt på arbejdssteder uden for virksomhedens lokaler).

Det er ikke tilladt for kommunens ansatte at undersøge skuffer og skabe af egen drift uden indehaverens accept.

Man må derimod gerne kigge mapper igennem, hvor det af teksten på mappen tydeligt fremgår, at der er tale om løn - eller personalemateriale. Men for god ordens skyld, bør man forinden spørge arbejdsgiver om tilladelse. Hvis arbejdsgiver siger nej, skal man henvise til § 12 a i den sociale retssikkerhedslov, hvis indhold kommunen bør medtage ved kontrollen i papirform.

Hvis kommunen tager bevismateriale om ”sort arbejde” f.eks. vagtplaner, kalendere, aftaler, lønsedler mv., skal arbejdsgiveren have en kvittering.

Det er vigtigt under besøget, at notere så meget som muligt, så der ikke bagefter er ”huller” i dokumentationen.

Politiet bør altid informeres inden kontrolbesøget finder sted. Hvis politiet ikke er med på besøget, og en ”ansat” stikker af, bør man lade vedkommende løbe sin vej, men notere tidspunkt og signalement på den ”ansatte”, og spørge indehaveren om, hvem pågældende er.

Opfølgning af kontrolbesøget

Det er vigtigt, at opfølgningen af virksomhedskontrollen foretages hurtigt efter, at kontrollen er udført, og at de udfyldte tjekskemaer om de ansatte i de forskellige virksomheder, afleveres dagen efter til den, der er blevet udnævnt som ansvarlig for kommunens kontrol.

De oplysninger, der er indhentet i forbindelse med kontrolbesøget, skal undersøges nærmere med henblik på, om der skal foretages særlige skridt i anledning heraf. Man skal også være opmærksom på, at der kan være indhentet oplysninger, som andre myndigheder f.eks. SKAT, Arbejdsdirektoratet eller andre kommuner bør orienteres om.

6 Hvilke handlemuligheder har kommunerne efter et kontrolbesøg?

Over for arbejdsgiverne

Kommunen kan give et pålæg til en arbejdsgiver om at føre logbog i forbindelse med en uanmeldt virksomhedskontrol, hvis denne ikke har tilstrækkelige registreringer af sine ansatte, (f.eks. lønregistreringer, ansættelseskontrakter eller ansættelsesbeviser), og hvor der opstår mistanke om, at der beskæftiges sort (uregistreret) arbejdskraft og/eller sker misbrug af sociale ydelser.

Et pålæg om at føre logbog indebærer, at arbejdsgiveren forpligtes til at foretage daglige registreringer over, hvem der er beskæftiget i virksomheden, hvilket tidsrum de er beskæftiget, og hvilken løn, der udbetales.

Kommunens pålæg til en virksomhed om at føre logbog er en afgørelse, som skal meddeles skriftligt til virksomhedens repræsentant. Kommunen bør være opmærksom på, at det skal være praktisk muligt for virksomheden at føre logbogen, efter at kommunen har givet et pålæg. Virksomheden bør derfor have en rimelig frist til at få indført logbogen. Normalt vil en frist på 3 hverdage være rimelig.

Et pålæg til en virksomhed om at føre logbog ophører automatisk efter en periode på 12 måneder. Kommunen kan dog give virksomheden et nyt pålæg efter udløbet af 12 måneder med logbog, hvor forholdene i virksomheden ikke er forbedrede. Da afgørelsen om pålæg er rettet til virksomheden, bortfalder pålægget, hvis virksomheden lukker, overdrages eller forpagtes. Virksomheden skal opbevare registreringerne i logbogen i 5 år. Manglende overholdelse af et pålæg om logbog kan straffes med bøde, jf. § 12 b.³⁰

Logbogen skal føres i en autoriseret bog, som bliver udleveret af den myndighed, der giver pålægget. Den autoriserede logbog er udarbejdet i samarbejde mellem Arbejdsdirektoratet, SKAT, KL og Socialministeriet.³¹

Arbejdsgiverens påtegninger i logbogen kan kontrolleres af alle myndigheder (Arbejdsdirektoratet, SKAT og kommunerne), uanset hvilken myndighed, der har givet pålæg om logbog.

SKAT foretager en samlet registrering af alle pålæg om logbog. Kopi af pålæg om logbog sendes til Skattecenter Odense, som indsamler og videreformidler

---

³⁰ Se i øvrigt nærmere i vejledningen til lov om retssikkerhed og administration på det sociale område

³¹ Logbogen kan ses købes hos Dafolo

oplysninger om logbogen til de tre myndigheder. Arbejdsdirektoratet, SKAT og kommunerne har udarbejdet fælles retningslinier for pålæg om at føre logbog.

Arbejdsgiveren kan også i visse tilfælde miste refusionen af sygedagpenge.³²

Over for ”de ansatte”

Hvis kommunen under et kontrolbesøg støder på ansatte, der arbejder - lønnet eller ulønnet - samtidig med, at de modtager en social ydelse, findes der i lovgivningen forskellige sanktionsmuligheder over for de ansatte.

Hvis den antrufne person mod bedre vidende har tilsidesat sin pligt til at oplyse kommunen om, at vedkommende har fået et arbejde efter reglerne i retssikkerhedsloven eller integrationsloven, kan der blive tale om nedsættelse af hjælpen,³³ tilbagebetaling.³⁴

Om betingelserne for, hvornår tilbagebetaling kan finde sted se KL's vejledning om ”Kontrol med udbetaling af sociale ydelser” kap. 5.

7 Krav til afgørelsen om stop for eller tilbagebetaling af den sociale ydelse

Hvis kommunen mener at kunne konstatere, at en borger oppebærer en social ydelse med urette, skal der træffes en afgørelse om at bringe udbetalingen til ophør eller, at den udbetalte sociale ydelse helt eller delvis skal tilbagebetales.

Det er vigtigt, at kommunen i den forbindelse er opmærksom på at overholde de formelle regler for, at afgørelsen træffes på det rigtige grundlag. Hvis det formelle grundlag for afgørelsen ikke er rigtigt, vil der hos en ankeinstans være en formodning for, at det materielle grundlag for afgørelsen heller ikke er rigtigt. Om de formelle regler, der skal overholdes i forbindelse med udarbejdelse af afgørelsen, se nærmere KL's vejledning om ”Kontrol med udbetaling af sociale ydelser” kap. 4.

Den Sociale Ankestyrelse har udarbejdet en vejledning om, hvordan man skriver en god afgørelse.³⁵ I vejledningen findes bl.a. en tjekliste over ting man skal være opmærksom i forbindelse med afgørelsens udformning:

---

³² Lov om dagpenge ved sygdom og fødsel § 28 a

³³ Lov om aktiv socialpolitik § 40 a

³⁴ Lov om aktiv socialpolitik § 40 b

³⁵ ”At skrive en afgørelse”, Den Sociale Ankestyrelse 2004, www.dsa.dk

Tjekliste

Overskrift

- Har du afklaret, om en hjælper udelukkende fungerer som bisidder, eller om hjælperen fungerer som partsrepræsentant, som du derfor skal stile afgørelsen til, partshøre mv.?
- Fremgår det klart, hvad det er for en sag, du sender afgørelse i?

Resultat

- Har du skrevet resultatet kort og præcist, og er det let for borgeren at forstå det?
- Er der særlige forhold, som du skal gøre borgeren opmærksom på i forbindelse med afgørelsen, f. eks. oplysningspligt?
- Er det klart, hvilken betydning afgørelsen får for borgeren, eller skal du præcisere det?
- Skal du i forbindelse med helhedsvurderingen henvise til muligheder efter anden lovgivning?
- Har du sikret dig, at der er alle de nødvendige oplysninger, og at oplysningerne er tilstrækkeligt dokumenteret (officialprincippet)?

Begrundelse

- Har du disponeret begrundelsen klart og læseligt?
- Har du oplyst den konkrete vurdering, som kommunen er nået frem til, og som er forklaringen på resultatet?
- Har du forklaret, hvilke faktiske oplysninger, der har været afgørende for vurderingen?
- Har du sikret, at der er notater om alle væsentlige mundtlige oplysninger/ekspeditioner (notatpligten)?
- Har du redegjort for de juridiske krav/

betingelser/præmisser, som kommunen skal lægge vægt på (følger af love, cirkulærer, vejledninger og praksis)?

- Har du sørget for at tage alle relevante regler i betragtning ved afgørelsen?
- Har du redegjort for de hensyn, som du efter regler og praksis skal lægge vægt på ved udøvelsen af skønnet.
- Har du forklaret, hvorfor nogle oplysninger eventuelt ikke er tillagt vægt?
- Er begrundelsen klart disponeret og læselig?
- Mener du, at forklaringen er forståelig for borgeren?

Særligt om partens synspunkter

- Har du inddraget borgeren nok under sagens forberedelse?
- Har du givet borgeren mulighed for at komme med bemærkninger til alle væsentlige oplysninger, der er modtaget ved ansøgningen eller senere under sagens behandling (partshørt)?
- Har du taget udtrykkelig stilling til borgerens væsentligste argumenter og meninger?
- Har du forklaret grunden til det, hvis du ikke er enig i borgerens synspunkter?
- Skal du give borgeren særlig besked om, at sagen afgøres nu?
- Har du givet den nødvendige vejledning (vejledningspligt)?

Regler og praksis

- Har du oplyst navn, dato og nr. på den lov/bekendtgørelse/cirkulære og eventuelle vejledning, som du har lagt vægt på?
- Har du sørget for at nævne de præcise paragraffer, der er lagt vægt på (paragraf, stk. og eventuelt nummer skal oplyses)?
- Hvis der er anvendt flere paragraffer, har du så præciseret, hvad de forskellige regler, som du henviser til, drejer sig om?

- Har du oplyst om indholdet af de anvendte regler i afgørelsen, eller skal de vedlægges?
- Har du oplyst om relevant vejledning og praksis?
- Kan borgeren ud fra oplysningerne selv finde frem til reglerne eller det øvrige materiale?

Klagevejledning

- Har du oplyst, hvilken frist, der gælder for at indgive klage?
- Har du oplyst, hvem der er klageinstans og myndighedens adresse?
- Har du forklaret, hvilken fremgangsmåde der skal følges, f. eks. at der kan klages skriftligt og mundtligt, og at klagen skal indgives til den instans, der har truffet afgørelsen (genvurderingsordningen)?
- Er du opmærksom på, at kommunen skal færdiggøre genvurderingen inden for 4 uger efter modtagelsen af klagen?

8 Samarbejde mellem myndigheder

8.1 Kontrolsamarbejde mellem kommunerne, SKAT og Arbejdsdirektoratet

Retningslinierne for myndighedssamarbejdet, som er omtalt nedenfor under pkt. 8.2 ff., er udarbejdet i et samarbejde mellem KL, Arbejdsdirektoratet og SKAT. Man skal gøre opmærksom på, at SKAT endnu ikke har godkendt retningslinierne endeligt.

Kommunerne, SKAT og Arbejdsdirektoratet, der er tilsynsmyndighed for de statsanerkendte arbejdsløshedskasser, samarbejder om at bekæmpe skatte- og afgiftsunndragelse og misbrug af sociale ydelser, arbejdsløshedsdagpenge, efterløn mv.

Et instrument hertil er bl.a. bestemmelserne i lov om retssikkerhed og administration på det sociale område §§ 10 -12 c, der som nævnt ovenfor bl.a. indeholder regler, hvorefter kommunerne uvarslet og uden retskendelse kan aflægge kontrolbesøg i virksomheder og eventuelt kan pålægge arbejdsgiverne/virksomhederne at føre logbog.

Udveksling af oplysninger i konkrete sager er et centralt element i samarbejdet, og retningslinierne indeholder eksempler på situationer, hvor myndighederne udveksler oplysninger, og hvilke oplysninger, det kan være relevant at videregive.

Retningslinierne beskriver de enkelte myndigheders opgaver i forbindelse med samarbejdet med det formål, at skabe øget indsigt i arbejdet og de problemer, der opstår i forbindelse hermed.

Tanken med retningslinierne er at medvirke til, at myndighederne tænker "helhedsorienteret" i det daglige arbejde, og gensidigt udveksler oplysninger for at forhindre misbrug af sociale ydelser m.v.

Regler om videregivelse af oplysninger og tavshedspligt

Myndighederne skal ved behandling af oplysninger om enkeltpersoners rent private forhold og andre fortrolige oplysninger altid foretage en konkret vurdering af, om betingelserne for videregivelse og/eller indhentelse af personoplysninger er opfyldt.

Forvaltningslovens §§ 28-31 indeholder de almindelige regler om videregivelse af (manuelle) oplysninger om enkeltpersoners rent private forhold, og andre fortrolige oplysninger til anden forvaltningsmyndighed. Tilsvarende regler for videregivelse af elektroniske personoplysninger findes i persondatalovens §§ 6 - 8.

Skattekontrollovens § 8 D indeholder regler om SKAT's mulighed for at indhente oplysninger fra private juridiske personer, hvis disse oplysninger skønnes at være af væsentlig betydning for skatteligningen. Hvis oplysningerne vedrører unavngivne personer, kræver det Skatterådets godkendelse.

Arbejdsløshedsforsikringslovens § 91, stk. 8, indeholder regler om Arbejdsdirektoratets indhentelse af oplysninger fra offentlige myndigheder og arbejdsløshedskasser m.v., og om videregivelse af personoplysninger til arbejdsløshedskasser.

Det skal bemærkes, at arbejdsløshedskasser har status som private foreninger i forhold til skattemyndighederne. SKAT må derfor ikke videregive oplysninger til A-kasser. Arbejdsdirektoratet kan med hjemmel i arbejdsløshedsforsikringslovens § 91, stk. 9, videregive f. eks. indkomstoplysninger til en arbejdsløshedskasse for så vidt angår A-kassens egne medlemmer. Oplysningerne er undergivet tavshedspligt i arbejdsløshedskasserne.

8. 2 Oplysninger fra SKAT til kommunerne

Hvis SKAT i forbindelse med sit arbejde, ligning, kontrol, inddrivelse m.v. får mistanke om, at der kan være sket misbrug af sociale ydelser, der udbetales af kommunerne, videregiver SKAT i henhold til forvaltningslovens bestemmelser kontroloplysninger herom til den kommune, hvor borgeren bor.

Videregivelse kan eventuelt ske ved, at SKAT kontakter kommunens kontaktperson på kontrolområdet.

"Sort arbejde"

Hvis SKAT ved udgående kontrol i en virksomhed konstaterer eller får mistanke om, at en person, der modtager sociale ydelser, udfører "sort arbejde," sender SKAT interviewskema (SKAT og Arbejdsdirektoratet har udarbejdet et fælles interviewskema, der bruges ved interview af de ansatte/dem, der arbejder i virksomheden ved kontrolbesøget) til kommunen. Dette gælder både i forbindelse med det løbende kontrolarbejde og ved større kontrolaktioner.

For at kommunen kan bruge skemaerne som bevis for, at en person, som modtager sociale ydelser, har udført arbejde på et bestemt tidspunkt, er det vigtigt, at skemaerne udfyldes med alle relevante oplysninger, f.eks. dato for virksomhedsbesøget, præcise oplysninger om virksomheden og hvilken arbejdssituation den pågældende blev antruffet i.

Hvis SKAT i anden forbindelse end udgående kontrol konstaterer, at personer, der modtager sociale ydelser, arbejder "sort", videregives oplysninger herom til kommunen med relevante bilag, f.eks. mødereferater, vagtplaner eller andet, der kan dokumentere, at den pågældende har udført arbejde i virksomheden. Det er afgørende, at materialet er dateret, så tidspunktet for arbejdets udførelse er dokumenteret.

Urigtige lønsedler

SKAT orienterer kommunen i tilfælde, hvor der er mistanke om, at en virksomhed har en person registreret med A-indkomst uden reelt at arbejde i virksomheden, og der er mistanke om, at en person som følge heraf modtager sociale ydelser med urette.

Som nævnt betegnes lønsedler som urigtige, når der ikke er overensstemmelse mellem lønsedlens udvisende om løn, arbejdstimer, indeholdt A-skat, feriepenge m.v. og de faktiske forhold. Lønsedlen vil typisk alene være

udarbejdet med det formål at skulle bruges som dokumentation for at opnå ydelser eller rettigheder fra det offentlige, f.eks. sygedagpenge.

Nyregistrerede virksomheder

Skattecenteret videregiver hvert kvartal en liste over nyregistrerede virksomheder til kommunen.

Ansættelsesændringer

SKAT orienterer kommunen om indkomstforhøjelser for indkomstår, hvor der - jfr. skatteydere R75 - er udbetalt sociale ydelser med henblik på, at kommunen evt. kan rejse en tilbagebetalingssag.

8. 3 Oplysninger fra kommunerne til SKAT

Kommunerne er ofte i besiddelse af oplysninger, som kan være af betydning for SKAT.

Bopælsoplysninger

Hvis kommunen f.eks. i forbindelse med en sag om socialt bedrageri konstaterer, at en person er tilmeldt en adresse, men bor på en anden, og der er begrundet mistanke om, at dette er af betydning for en skatte- eller afgiftssag, gives underretning til SKAT (f.eks. omkring den 5. september, befordringsfradrag, biler indregistreret i udlandet).

Uoverensstemmelser mellem faktisk og indberettet løn.

SKAT underrettes, hvis kommunen i forbindelse med kommunens egne kontrolbesøg med hjemmel i lov om retssikkerhed og administration på det sociale område konstaterer:

- ”sort arbejde” eller
- at lønmodtagerens månedlige løn ikke svarer til arbejdsgiverens indberetning til eIndkomst.

Underretningen gives ved fremsendelse af kopi af interviewskema.

Ophør/overdragelse af virksomhed

Kommunen fremsender salgsaftaler/forpagtningsaftaler, som kommunen kommer i besiddelse af til SKAT i tilfælde, hvor kommunen vurderer, at materialet er af betydning for skatteligningen.

Underretningen kan eventuelt ske ved, at kommunen kontakter SKAT's kontaktperson på kontrolområdet, se nærmere nedenfor.

8. 4 Oplysninger fra Arbejdsdirektoratet til kommunerne

Hvis Arbejdsdirektoratet i forbindelse med sit arbejde får mistanke om, at der kan være sket misbrug af sociale ydelser, der udbetales af kommunen, videregiver Arbejdsdirektoratet kontroloplysninger herom til den kommune, hvor borgeren bor. Det kan være oplysninger om, at en borger har modtaget indkomstafhængige ydelser, f.eks. sygedagpenge samtidig med, at den pågældende har været i beskæftigelse eller har modtaget arbejdsløshedsdagpenge.

Endvidere kan der være tale om, at direktoratet efter et kontrolbesøg i en virksomhed konstaterer, at en ansat har ”arbejdet sort” samtidig med, at der er udbetalt sygedagpenge, kontanthjælp eller social pension.

Hvis Arbejdsdirektoratet er i tvivl om, hvorvidt den pågældende sag er af interesse for kommunen, skal Arbejdsdirektoratets medarbejder kontakte den pågældende kommunes kontaktperson på kontrolområdet for at afklare, om det er relevant at videregive kontroloplysninger.

8. 5 Oplysninger fra kommunerne til Arbejdsdirektoratet

Kommunens egne kontrolbesøg

Arbejdsdirektoratet underrettes, hvis kommunen i forbindelse med kommunens egne kontrolbesøg i en virksomhed konstaterer ”sort arbejde,” og der er mistanke om at der samtidig oppebæres arbejdsløshedsdagpenge.

Underretningen gives ved fremsendelse af kopi af interviewskema.

Det skal bemærkes, at arbejdsløsheds-kasser har status som private foreninger. Kommunerne må derfor ikke videregive oplysninger til A-kasser. Arbejdsdirektoratet kan med hjemmel i arbejdsløshedsforsikringslovens § 91, stk. 9, videregive f.eks. indkomstoplysninger til en arbejdsløshedskasse for så vidt angår A-kassens egne medlemmer. Oplysningerne er undergivet tavshedspligt i arbejdsløsheds-kasserne.

Hvis kommunen i øvrigt får mistanke om, at der kan være sket misbrug af ydelser, der udbetales af arbejdsløsheds-kasserne (arbejdsløshedsdagpenge, efterløn, feriedagpenge m.v.) orienterer kommunen Arbejdsdirektoratet herom.

Hvis Kommunen er i tvivl om, hvorvidt den pågældende sag er af interesse for Arbejdsdirektoratet, skal kommunens medarbejder kontakte

Arbejdsdirektoratets kontaktperson på kontrolområdet for at afklare, om det er relevant at videregive kontroloplysninger.

8. 6 Kontaktudvalg mellem myndighederne

Der er mellem kommunerne, SKAT m.v. nedsat seks lokale kontaktudvalg på Fairplayområdet,³⁶ der dækker:

- København
- Midt- og Sydsjælland
- Midtjylland
- Nordjylland
- Nordsjælland
- Syddjælland - Fyn

Inden for de enkelte områder kan det lokalt besluttes, om der skal oprettes ét eller flere underudvalg.

De myndigheder, der deltager i kontaktudvalget er:

- Kommunerne (Socialforvaltningerne)³⁷
- Arbejdsdirektoratet³⁸
- Arbejdstilsynet
- Fødevarermyndighederne
- Politiet
- SKAT

Udvalgene beskæftiger sig med planlægning, udførelse, opfølgning og fælles afrapportering af kontrolaktioner. Både landsdækkende Fairplay - aktioner og lokale aktioner. Såvel kommunerne som SKAT og andre myndigheder kan tage initiativ til lokale aktioner, som andre myndighed inviteres til, at deltage i.

Formålet er at koordinere indsatsen med henblik på at sikre optimal udnyttelse af de samlede ressourcer, og at reducere antal kontrolbesøg fra forskellige myndigheder af hensyn til virksomhederne. Den koordinerede indsats vil desuden give en værdifuld erfaringsopsamling vedrørende tværministerielt samarbejde.

---

³⁶ Fairplay kampagnen er navnet på regeringens indsats mod sort og illegalt arbejde og socialt bedrageri. Temaet i Fairplay er, at det gælder om kende spillereglerne og følge dem. Fairplay handler om, at både privatpersoner og virksomheder ikke skal undergrave fundamentet for vores velfærd ved at snyde.

³⁷ Den enkelte kommune beslutter, hvilke kommunale medarbejdere, der skal deltage i udvalgene. Antal deltagere fra den enkelte kommune vil være afhængig af kommunens indbyggertal og organisering af kontrolområdet

³⁸ Arbejdsdirektoratet har ikke lokale kontorer, og sidder derfor ikke fysisk i de lokale udvalg.

Herudover er udvalgene fundamentet for etablering af personnetværk mellem myndighederne til brug for myndighedernes udveksling af kontrolrelevante oplysninger.

Særligt om Fairplay - aktioner

SKAT underretter deltagerne i kontaktudvalgene, herunder kommunerne, om datoerne for aktionerne, så snart disse kendes.

Ved landsdækkende kontrolaktioner udmeldes fra centrale enheder, hvorledes den enkelte myndigheds resultater af kontrolindsatsen rapporteres.

Ved lokale kontrolaktioner aftales i udvalgene, hvorledes den enkelte myndigheds resultater af kontrolindsatsen rapporteres.

SKAT er tovholder på afrapporteringen for at sikre, at alle resultater af de fælles aktioner synliggøres, og for at opsamle erfaringer til overordnet niveau, som kan bruges til at målrette kontrolindsatsen.

Man skal være opmærksom på, at de ansatte, der træffes på arbejdspladsen, ofte ikke bor i den kommune, der udfører kontrollen. Der skal derfor tages stilling til, hvorledes det kan sikres at andre kommuners resultater af kontrollen indgår i afrapporteringen.

Myndighedernes kontaktpersoner

Hvis kommunen vil se, hvem der er kontaktperson inden for SKAT i myndighedssamarbejdet, kan en liste herover rekvireres ved henvendelse til KL (cpt@kl.dk).

9 Organisering og presse

9.1 Hvordan organiserer man bedst kontrolarbejdet?

Før skatteområdet overgik til de regionale skattecentre i 2005, var der i mange kommuner oprettet egentlige kontrolteams med repræsentanter for såvel den kommunale skatteforvaltning som kommunens social- og sundhedsforvaltning. Disse teams, der ofte var ”selvstændige enheder,” havde stor ekspertise og erfaring i, at håndtere sager om misbrug af sociale ydelser. En række af disse teams eksisterer fortsat, men mange blev nedlagt i forbindelse med skatte- og senere kommunalreformen, da nogle af medarbejderne blev overført til SKAT.

Der er ingen tvivl om, at de kommuner, der havde disse meget målrettede kontrolteams, hjemtog de største ”gevinster.” Det kræver nemlig stor faglig viden at tilrettelægge sagsforløbet og rejse efterbetalingsager m.v. Det er vigtigt, at sagerne ikke kun materielt, men også formelt, er rigtige.

Når det kan være fornuftigt at oprette kontrolteams, hænger det også sammen med, at det kan være svært for en social sagsbehandler at tage sig af en borgers problem samtidig med, at vedkommende har til opgave at kontrollere borgeren.

9.2 Forholdet til pressen og medierne

I forbindelse med behandling af sager om misbrug af sociale ydelser er det vigtigt at informere borgerne f.eks. via lokalaviser, hjemmeside m.v.

En aktiv og målrettet information til pressen om kommunens indsats på området, har i praksis vist sig at have en øget præventiv effekt.

Erfaringen har vist, at medieomtalen betyder, at borgerne generelt tænker sig om en ekstra gang, hvis de går med overvejelser om at snyde det offentlige. For nu kan de ikke - som før presseomtalen - være i tvivl om, at det er forbundet med en reel risiko for opdagelse og sanktioner, hvis de f.eks. indgiver en proformaanmeldelse om flytning for at opnå forskellige sociale ydelser.

Der er næppe heller tvivl om, at informationen om gennemførte kontrolaktioner i samarbejde med politiet eller andre har stor signalværdi over for andre borgere i kommunen.

Alle hidtidige erfaringer peger på, at det er vigtigt, at have pressen som medspiller på området, når der skal oplyses om kommunens indsats på området.

Det er derfor også af afgørende betydning, at det på forhånd internt aftales i kommunen i hvilket omfang, og hvordan man vil benytte pressen, og ikke mindst hvem, der skal forestå dette.

10 Hvad ved vi om omfanget af misbruget?

Det kunne være interessant, at kende det beløbsmæssige resultat af de kontroller, der bliver foretaget i dag i kommunerne og andre steder. Men desværre ved man ikke noget mere præcist.

Der findes heller ikke tal på, om der er sket en stigning i antallet af misbrugssager, da der ikke er lavet en landsdækkende afrapportering på området.

Men man ved fra undersøgelser på området, at der er et stigende antal borgere, der anmelder hinanden. Mange kommuner har oplevet en tredobling i anmeldelserne fra borgerne. Nogle anmeldelser er reelle, mens andre dækker over konflikter i forhold til en genstridig nabo eller tidligere kæreste, som intet har at gøre med socialt bedrageri.

Det vides derfor ikke, om der er tale om en reel stigning i antallet af personer, der snyder, eller det er et udtryk for en stigende opfattelse i befolkningen af, at socialt snyd er uacceptabelt.

En undersøgelse viser, at op mod 70 pct. af alle danskere har kendskab til personer, der har søgt ydelser, som de ikke er berettigede til.

Men selvom man lige nu ikke ved, om der er tale om en egentlig stigning i antallet af socialbedragerisager, så mener flere kommuner, at der mere og mere er tale om organiseret socialbedrageri.

Derfor er det også vigtigt, at alle de involverede myndigheder i bekæmpelsen af dette bedrageri organiserer sig på tværs, og at der etableres et egentligt afrapporteringssystem. KL deltager i en kontaktgruppe, som Velfærdsministeriet har nedsat. I denne gruppe drøftes bl.a. et sådant afrapporteringssystem. Men hvornår et sådan system kan komme op at stå, vides ikke endnu.

Problemet er i dag, at den enkelte kommune fører sin egen statistik, og resultaterne i kommunerne lader sig ikke sammenligne, da det kommunerne måler, ofte ikke er ens.

Dagspressen har i den seneste tid sat stor fokus på socialt bedrageri. Der har været refereret kommunale eksempler på borgere, der holder ferie i sydens sol, mens de modtager sygedagpenge. En enkelt kommune har indkasseret 1,3 mio. kr. på den konto.

Der har været skrevet om sager om:

- enlige med forkert folkeregistertilmelding med det formål at opnå en højere social ydelse,
- fiktive sager om opdigtede ansatte, hvor arbejdsgivere efterfølgende har modtaget uberettiget sygedagpengerefusion
- sager om landmænd og håndværkere, hvor 3 ud af 4 har arbejdet i egen virksomhed samtidig med, at de modtog sygedagpenge.

Også SKAT har haft stor opmærksomhed på sager om misbrug af offentlige ydelser. SKAT har lavet en undersøgelse, der viser, at pensionister hæver store beløb på bankkontoen lige før årsskiftet og sætter dem ind igen efter årsskiftet, for at opfylde betingelserne for at få udbetalt "ældrechecken."

Disse eksempler underbygger behovet for en forstærket kontrol.

Nordisk samarbejde om fejlagtige udbetalinger

Sveriges regering nedsatte i maj 2005 Delegationen mod fejludbetalinger, der fik til opgave at være samarbejdsorgan for indsatser mod fejludbetalinger.

Delegationen fik bevilget projektstøtte fra Nordisk Ministerråd til at gennemføre et sammenlignende studie af, hvordan kontroller fungerer inden for de nordiske lande.³⁹

Der findes forskelle i, hvordan de enkelte lande måler omfanget af fejludbetalingerne, og hvordan man definerer, hvad der er en fejludbetaling.

Med begrebet fejludbetaling menes i rapporten to typer af fejl: Forsætlig fejl, forårsaget af, at man i ond tro har haft til hensigt at ansøge om og/eller modtage forkert ydelse og uforsætlig fejl forårsaget af en skrivefejl, regnefejl eller sjuusk, hvilket giver forkert eller mangelfuldt grundlag for sagsbehandlingen.

---

³⁹ "Hur trygger vi trygghetssystemen i Norden"? (Orsaker, omfattning, attityder och kontroller – en jämförelse mellan de nordiska länderne), Rapport 8, april 2008, Delegationen mot felaktiga utbetalningar, Rätt och riktigt, www.rattochriktigt.se

Studierne er tænkt som inspirationskilde med forslag til initiativer, der kan skærpe kontrollen og øge retssikkerheden inden for de sociale sikringssystemer. De gode erfaringer skal spredes. De nordiske landes sociale sikringssystemer har mange ligheder og kontrolmetoder kan derfor i mange tilfælde være brugbare over landegrænserne.

Rapporten søger at give et billede af de mest almindelige årsager til fejl i udbetalinger, omfanget af fejl, og hvordan kontrollerne er udformede for at forhindre og opdage fejludbetalinger.

Rapporten er ikke en udtømmende redegørelse over alle kontrolforanstaltninger, som udføres i samtlige nordiske lande, men snarere en redegørelse for gode eksempler inden for området.

11. Bilag

Bilag 1: Hjælpekema udformet af Høje-Taastrup Kommune

Bilag 2: Eksempel på sagsfremstilling

Bilag 3: Eksempel fra Høje-Taastrup Kommune på partshøring i forbindelse med standsning af ydelse

Bilag 4: Eksempel fra Høje-Taastrup Kommune om afgørelse om standsning og krav om tilbagebetaling af ydelser der forudsætter, at modtager er reelt enlig forsørger

Bilag 5: Minivejledning i forbindelse med ægteskabs ophør, hvor den ene part formelt lader sig CPR - registrere på anden adresse, og der søges om ydelser som enlig forsørger

Bilag 6: Hovedproblemstillinger ved visitering af sager vedrørende sociale ydelser, der forudsætter en sontring mellem, hvorvidt ansøger er reelt enlig eller lever i ugift samliv/ægteskabslignende forhold

Bilag 7: Forberedelse af kontrolaktion

Bilag 8: Eksempel fra Ballerup Kommune på spørgeskema om ansat

Bilag 9: Eksempel fra Arbejdsdirektoratet på tjekskema om ansat

Bilag 10: Orientering om kommunens uanmeldte kontrol.

Bilag 11: Eksempel på høring af arbejdsgiver

Bilag 12: Eksempel på kvitteringsbrev for modtaget materiale

Bilag 13: Eksempel på omslag for virksomhed (Arbejdsdirektoratet)

Bilag 14: Afrapporteringsskema

Bilag 1: Hjælpekema udformet af Høje-Taastrup Kommune

Punkter, der *skal* undersøges for at få afklaret, om regelgrundlagets forudsætninger er opfyldt vedrørende udbetaling af ydelser, der kræver, at modtager er reelt enlig forsørger⁴⁰

Nr.	Spørgsmål	Datakilde	Ja/Nej	Bemærkninger
1.	Er ægteskabet ophævet eller ved at blive ophævet ?	CPR/Docs		
2.	Børn efter fraflytning/sep./skilsmisse?	CPR		
3.	Virker fraflyttet parts nye adresse OK?	CPR		
4.	Er der fastsat børnebidrag og betales disse?	Docs/U650		
5.	Er der fortsat fælles eller nye fælles konti/gæld/forbrugsgoder	R75 B358		
6.	Oplysninger om relationer fra kontanthjælp/pensions-sager og inkasso	Docs		
7.	Er evt. udenlandsk ægteskab opløst?	Docs		Se Bilag 1 i CPR.vejl.
8.	Er skattemæssig sambeskatning ophørt?	B350		
9.	Evt.			

10. Øvrige bemærkninger:

⁴⁰ Det vil være muligt, at få KMD til at udskrive lister over f.eks.: Enlige forsørgere, der er registreret på adresser, hvor der er registreret andre personer over 18 år, som ikke er deres børn, en liste over enlige forsørgere, som fortsat er registreret som gift i CPR, modtagere af pensionstillæg, der er CPR-registreret på en adresse, hvor der er registreret andre personer over 18 år, som ikke er ægtefælle og enlige forsørgere, der ikke får udlagt bidrag fra det offentlige.

Bilag 2: Eksempel på sagsfremstilling

Vedrørende _____

1. Sagens emne

Sagen vedrører, hvorvidt NN er berettiget til at modtage ydelse.

2. Faktuelle oplysninger

Navn, civilstand, beskæftigelse, indkomstforhold m.v.

3. Borgerens forklaring

4. Retsregler og praksis

Lovhenvisninger og praksis (Principafgørelser)

5. Afgørelse

Dato for afgørelse og kortfattet resume af afgørelse og begrundelser anføres.

6. Borgerens klage og argumenter

Dato og klagers begrundelse og argumenter anføres.

7. Kommunens kommentarer til klagen

Kommunens kommentarer til klagen og dens argumenter og påstande anføres.

8. Resultat af genvurdering

Resultatet af genvurderingen anføres her.

9. Vedlagte bilag:

Vedlagte bilag noteres her.

Bilag 3: Eksempel fra Høje-Taastrup Kommune på partshøring i forbindelse med standsning af ydelse

Partshøring vedrørende påtænkt standsning og krav om tilbagebetaling af ydelser, der forudsætter, at modtager er reelt enlig

Team Kontrol har foretaget en nærmere undersøgelse af, om du opfylder betingelserne for at modtage ydelser, der forudsætter, at modtager er reelt enlig.

Vi har derfor undersøgt sagen i overensstemmelse med reglerne i Lov om retssikkerhed og administration på det sociale område, §§ 10 og 11.

Undersøgelsen har resulteret i, at vi ud fra en konkret og samlet vurdering af de foreliggende oplysninger mener, at du og XX har, og har haft, sådanne relationer, at du ikke kan betragtes som reelt enlig fra XX og indtil videre i børnetilskudslovens, boligstøttelovens og førtidspensionslovens forstand.

Yderligere udbetaling af ordinært og ekstra børnetilskud, forskudsvis udlagt børnebidrag, boligsikring og pensionstillæg stoppes og udbetalte ydelser i perioden fra xx.xx.xxxx og til dato kræves tilbagebetalt, da de anses for modtaget med urette.

Begrundelse

Team Kontrol begrundet forslaget til afgørelse med:

(Anfør begrundelser i kort form)

- indbyrdes relationer
- gensidig økonomisk hensyntagen
- den anden parts uafklarede boligforhold
- øvrige oplysninger (observationer o. l.)

Vedrørende uddybende begrundelser henvises til vedlagte sagsfremstilling.

Datoen xx.xx.xxxx er valgt, fordi (forklaring skrives).

Lovgrundlag og praksis

Ændringerne sker under henvisning til børnetilskudslovens §§ 2 stk. 1, nr. 1, 3, 12, stk. 3 og 24, stk. 1 og 2, boligstøttelovens §§ 6, 7, stk. 1, 43, stk. 3, og 47, stk. 7, og førtidspensionslovens § 48, stk. 1 og 2.

Endvidere henvises til Ankestyrelsens praksis, herunder SM-B-1-99, sagerne 1 og 2 og SM-B-3-07. Afgørelserne er vedlagt i kopi til orientering.

Det er en samlet konkret vurdering af sagens omstændigheder, der fører til denne konklusion.

Konklusion

Team Kontrol vurderer efter en selvstændig, konkret og individuel vurdering af de foreliggende oplysninger, at du fra d. xx.xx.xxxx ikke kan anses for at være reelt enlig i lovgivningens forstand.

På det foreliggende grundlag kan det konstateres, at du i omhandlede periode har, og har haft, sådanne relationer til XX, at der er tale om samliv i lovgivningens forstand, og at du derfor ikke opfylder regelgrundlagets forudsætninger for at kunne modtage ydelser som reelt enlig.

Dine relationer til XX er endvidere præget af sammenblandet økonomi og gensidig økonomisk hensyntagen, der afviger fra normen for fraseparerede ægtefæller eller parter i et opløst parforhold.

Graden af relationer og sammenblandet økonomi betyder endvidere, at både din og XX's indtægt skal medregnes ved opgørelse af beregningsgrundlag vedrørende ydelser, der beregnes på grundlag af husstandsindkomst (boligsikring og økonomisk friplads i daginstitution).

Krav om tilbagebetaling af ydelser, der er modtaget i ond tro og med urette

Retten til at modtage ydelser som reelt enlig forudsætter, at man ikke lever i et ægteskabslignende forhold med en anden person.

Samliv foreligger, når hver af parterne gennem kontante bidrag, arbejde i hjemmet eller på anden måde bidrager til fælles husførelse, eller når en af parterne helt eller delvis underholdes af den anden. Ved samliv forudsættes i almindelighed at parterne har samme bopæl. Den formelle tilmelding i folkeregistret er ikke afgørende.

I forbindelse hermed skal der gøres opmærksom på, at Den Sociale Ankestyrelse i afgørelse SM B-1-99 slår fast, at der ikke skal føres egentligt bevis for, at der er tale om et ægteskabslignende forhold, men at kommunen alene skal kunne godtgøre dette.

I henhold til § 11, C, stk. 4 i Lov om retssikkerhed og administration på det sociale område **skal** de sociale myndigheder kræve tilbagebetaling af ydelser, der er modtaget i ond tro og med urette. Dette fastslås i punkt 121 i Vejledning om retssikkerhed og administration på det sociale område, VEJ nr. 73, af 3. oktober 2006 (gældende).

Af punkt 120 i Vejledning om retssikkerhed og administration på det sociale område, VEJ nr. 73, af 3. oktober 2006 (gældende) fremgår:

Betingelserne for at træffe afgørelse om tilbagebetaling i sager, hvor borgeren har vildledt myndigheden, fremgår af de enkelte sociale love, f.eks. § 42 i lov om social pension. Betingelserne i de forskellige love er dog de samme.

Første betingelse er, at borgeren har været i **ond tro** om de oplysninger, borgeren f.eks. har tilbageholdt over for myndigheden.

Den anden betingelse er, at ydelsen skal være **modtaget med urette**.

Begge betingelser skal være opfyldt for at kunne kræve tilbagebetaling.

Ond tro betyder, at borgeren vidste eller burde vide, at de oplysninger, som borgeren gav myndigheden, var forkerte.

Modtaget med urette betyder, at der skal være en sammenhæng mellem udbetalingen af ydelsen og de forkerte eller manglende oplysninger, som myndigheden ligger inde med.

Vi mener, at du har modtaget pågældende ydelser i ond tro og med urette fordi:

Du løbende er blevet gjort opmærksom på betingelserne for modtagelse af ydelserne i forbindelse med ansøgning om, og regulering af, de pågældende ydelser.

Du har hvert år i januar kvartal underskrevet en ”reelt enlig erklæring” til brug for udbetaling af ekstra og ordinært børnetilskud.

I dit tilfælde mener vi - ud fra en selvstændig, konkret og individuel vurdering - at du har afgivet forkerte oplysninger til kommunen angående din status som enlig forsørger, fordi du i omhandlede periode har haft sådanne relationer til XX, at du ikke opfylder regelgrundlagets forudsætninger, fordi du har været samlevende i lovgivningens forstand.

Du og XX har indrettet jer på en måde, der er præget af økonomisk hensyntagen, som udspringer af mangel på de interessemodsætninger, der almindeligvis regulerer relationerne mellem fraskilte eller personer, hvis samliv er ophørt på grund af uoverensstemmelser.

Der kan således konstateres en grad af sammenblandet økonomi, der afviger fra normen for personer med modstående interesser.

Ved ikke at oplyse kommunen om dine relationer til XX, har du efter vores opfattelse overtrådt din oplysningspligt, jf. § 11, nr. 2, stk. 2 i Lov om administration på det sociale område, og har derved udvist svig ved forsætligt at have fremkaldt, vedligeholdt og udnyttet en vildfarelse hos kommunen som grundlag for (fortsat) udbetaling af ydelserne.

De oplysninger om dine relationer til XX, der danner grundlag for vores påstand om ond tro og modtagelse med urette, fremgår af afsnittet ”begrundelse”.

Klagemulighed

Førend vi træffer afgørelse i sagen kan du kontakte os, såfremt du er uenig, og redegøre for årsagerne hertil. Dette skal ske inden 14 dage fra modtagelsen af dette brev.

Såfremt du ønsker mundtlig forhandling, kan du ringe og aftale et møde. **Der skal gøres opmærksom på, at møde kun kan afholdes efter forudgående aftale.**

Repræsentation

Du har ret til for egen regning, at lade dig repræsentere ved advokat eller lignende i forbindelse med sagens videre forløb.

Tvivlsspørgsmål

Hvis du har spørgsmål til dette brev eller er i tvivl om, hvordan du kan klage, er du velkommen til at kontakte mig på tlf.:

Med venlig hilsen

Bilag 4: Eksempel fra Høje-Taastrup Kommune om afgørelse om standsning og krav om tilbagebetaling af ydelser, der forudsætter, at modtager er reelt enlig forsørger

Team Kontrol har foretaget en nærmere undersøgelse af, om du opfylder betingelserne for at modtage ydelser, der forudsætter, at modtager er reelt enlig og har herefter truffet følgende afgørelse:

Vi mener, ud fra en konkret og samlet vurdering af de foreliggende oplysninger, at du og XX har, og har haft sådanne relationer, at du ikke kan betragtes som reelt enlig fra XX og indtil videre i børnetilskudslovens, boligstøttelovens og førtidspensionslovens forstand.

Yderligere udbetaling af ordinært og ekstra børnetilskud, forskudsvis udlagt børnebidrag, boligsikring og pensionstillæg stoppes, og udbetalte ydelser i perioden fra xx.xx.xxxx og til dato kræves tilbagebetalt, da de anses for modtaget med urette.

Begrundelse

Team Kontrol begrundet forslaget til afgørelse med:

(Anfør begrundelser i kort form)

- indbyrdes relationer
- gensidig økonomisk hensyntagen
- den anden parts uafklarede boligforhold
- øvrige oplysninger (observationer o. l.)

Vedrørende uddybende begrundelser henvises til vedlagte sagsfremstilling.

Datoen xx.xx.xxxx er valgt, fordi (forklaring skrives).

Lovgrundlag og praksis

Ændringerne sker under henvisning til børnetilskudslovens §§ 2 stk. 1, nr. 1, 3, 12, stk. 3 og 24, stk. 1 og 2, boligstøttelovens §§ 6, 7, stk. 1, 43, stk. 3, og 47, stk. 7, og førtidspensionslovens § 48, stk. 1 og 2.

Endvidere henvises til Ankestyrelsens praksis, herunder SM-B-1-99, sagerne 1 og 2 og SM-B-6-05. Afgørelserne er vedlagt i kopi til orientering.

Det er en samlet konkret vurdering af sagens omstændigheder, der fører til denne konklusion.

Konklusion

Team Kontrol vurderer efter en selvstændig, konkret og individuel vurdering af de foreliggende oplysninger, at du fra d. xx.xx.xxxx ikke kan anses for at være reelt enlig i lovgivningens forstand.

På det foreliggende grundlag kan det konstateres, at du i omhandlede periode har, og har haft, sådanne relationer til XX, at der er tale om samliv i lovgivningens forstand, og at du derfor ikke opfylder regelgrundlagets forudsætninger for at kunne modtage ydelser som reelt enlig.

Dine relationer til XX er endvidere præget af sammenblandet økonomi og gensidig økonomisk hensyntagen, der afviger fra normen for fraseparerede ægtefæller eller parter i et opløst parforhold.

Graden af relationer og sammenblandet økonomi betyder endvidere, at både din og XX's indtægt skal medregnes ved opgørelse af beregningsgrundlag vedrørende ydelser, der beregnes på grundlag af husstandsindkomst (boligsikring og økonomisk friplads i daginstitution).

Krav om tilbagebetaling af ydelser, der er modtaget i ond tro og med urette

Retten til at modtage ydelser som reelt enlig forudsætter, at man ikke lever i et ægteskabslignende forhold med en anden person.

Samliv foreligger når hver af parterne gennem kontante bidrag, arbejde i hjemmet eller på anden måde bidrager til fælles husførelse, eller når en af parterne helt eller delvis underholdes af den anden. Ved samliv forudsættes i almindelighed, at parterne har samme bopæl. Den formelle tilmelding i folkeregistret er ikke afgørende.

I forbindelse hermed skal der gøres opmærksom på, at Den Sociale Ankestyrelse i afgørelse SM B-1-99 slår fast, at der ikke skal føres egentligt bevis for, at der er tale om et ægteskabslignende forhold, men at kommunen alene skal kunne godtgøre dette.

I henhold til § 11, C, stk. 4 i Lov om retssikkerhed og administration på det sociale område **skal** de sociale myndigheder kræve tilbagebetaling af ydelser, der er modtaget i ond tro og med urette. Dette fastslås i punkt 121 i Vejledning om retssikkerhed og administration på det sociale område, VEJ nr. 73, af 3. oktober 2006 (gældende).

Af punkt 120 i Vejledning om retssikkerhed og administration på det sociale område, VEJ nr. 73, af 3. oktober 2006 (gældende) fremgår:

Betingelserne for at træffe afgørelse om tilbagebetaling i sager, hvor borgeren har vildledt myndigheden, fremgår af de enkelte sociale love, fx § 42 i lov om social pension. Betingelserne i de forskellige love er dog de samme.

Første betingelse er, at borgeren har været i **ond tro** om de oplysninger borgeren fx har tilbageholdt over for myndigheden.

Den anden betingelse er, at ydelsen skal være **modtaget med urette**.

Begge betingelser skal være opfyldt for at kunne kræve tilbagebetaling.

Ond tro betyder, at borgeren vidste eller burde vide, at de oplysninger, som borgeren gav myndigheden, var forkerte.

Modtaget med urette betyder, at der skal være en sammenhæng mellem udbetalingen af ydelsen og de forkerte eller manglende oplysninger, som myndigheden ligger inde med.

Vi mener, at du har modtaget de pågældende ydelser i ond tro og med urette fordi;

Du løbende er blevet gjort opmærksom på betingelserne for modtagelse af ydelserne i forbindelse med ansøgning om, og regulering af, de pågældende ydelser.

Du har hvert år i januar kvartal underskrevet en ”reelt enlig erklæring” til brug for udbetaling af ekstra og ordinært børnetilskud.

I dit tilfælde mener vi ud fra en selvstændig, konkret og individuel vurdering, at du har afgivet forkerte oplysninger til kommunen angående din status som enlig forsørger, fordi du i omhandlede periode har haft sådanne relationer til XX, at du ikke opfylder regelgrundlagets forudsætninger, fordi du har været samlevende i lovgivningens forstand.

Du og XX har indrettet jer på en måde, der er præget af økonomisk hensyntagen, som udspringer af mangel på de interesse modsætninger, der almindeligvis regulerer relationerne mellem fraskilte eller personer, hvis samliv er ophørt på grund af uoverensstemmelser.

Der kan således konstateres en grad af sammenblandet økonomi, der afviger fra normen for personer med modstående interesser.

Ved ikke at oplyse kommunen om dine relationer til XX, har du efter vores opfattelse overtrådt din oplysningspligt, jf. § 11, nr. 2, stk. 2 i Lov om administration på det sociale område, og har derved udvist svig ved forsætligt at have fremkaldt, vedligeholdt og udnyttet en vildfarelse hos kommunen som grundlag for (fortsat) udbetaling af ydelserne.

De oplysninger om dine relationer til XX, der danner grundlag for vores påstand om ond tro og modtagelse med urette fremgår af afsnittet ”begrundelse”.

Klagevejledning

Hvis du ikke kan acceptere kommunens afgørelse, kan du klage til Statforvaltningen Hovedstaden, Det Sociale Nævn.

Klagen skal indsendes til: Høje-Taastrup Kommune, Kontrolafdelingen, Bygaden 2, 2630 Taastrup.

Klagen skal være skriftlig, gerne med henvisning til vores journalnummer xx. Du kan i klagen oplyse, hvorfor du er utilfreds med kommunens afgørelse.

Klagen skal være modtaget i kommunen senest 4 uger efter, at du har modtaget denne afgørelse, og skal være afleveret før kontortids ophør. Af brevpapiret fremgår, hvilke kontortider, vi har.

Genvurdering

Når kommunen har modtaget din klage, vil vi se på sagen på ny og tage stilling til, om vi kan give dig helt eller delvis medhold i klagen.

Hvis kommunen ændrer sin afgørelse, vil du få besked inden 4 uger. I modsat fald sendes din klage inden 4 uger sammen med sagens akter til Det Sociale Nævn.

Repræsentation

Du har ret til, for egen regning, at lade dig repræsentere ved advokat eller lignende i forbindelse med sagens videre forløb.

Tvivlsspørgsmål

Hvis du har spørgsmål til dette brev eller er i tvivl om, hvordan du kan klage, er du velkommen til at kontakte mig på tlf.:

Med venlig hilsen

Bilag 5: Minivejledning i forbindelse med ægteskabs ophør, hvor den ene part formelt lader sig CPR-registrere på anden adresse, og der søges om ydelser som enlig forsørger

Vejledningen er udarbejdet til brug for sagabehandling/visitering af sager vedrørende ansøgninger om forskellige ydelser, der forudsætter at ansøger er reelt enlig.

Vejledningen kan dog også anvendes ved ansøgning direkte i forbindelse med flytning. Man skal være opmærksom på, at det er normalt, at der forløber nogen tid før alle relationer er afklaret mellem parterne (separation/skilsmissе såvel juridisk som fysisk er fuldt gennemført).

Sagerne forudsætter forskellige parallelle undersøgelser af, dels hvorvidt den fraflyttede parts CPR-registrering er en realitet, og om ægteskabet reelt er under opløsning.

	Punkter der skal undersøges	Grøn	Gul	Rød	Sort	Dokumentationsmulighed	Henvisning
1.	Er ægteskabet ophævet ?	Ja	Nej			P-data/Separationsdokumenter	
2.	Er evt. udenlandsk ægteskab ophævet ?	Ja		Nej		Udenlandske dokumenter	
3.	Virker fraflyttet parts CPR-registrering reel?	Ja	Nej			Evt. logiværterklæring	
4.	Betales markedsmæssig husleje/indskud ?	Ja	Nej			Lejekontrakt, kvitteringer, kontoudtog m.v.	
5.	Er tilflytningsadressen usædvanlig (flere personer tilmeldt på samme adresse, eller ikke registreret som bolig i BBR) ?	Nej	ja			Opslag i P-data/ BBR	
6.	Kun postadresse ?	Nej		Ja			
7.	Er sambeskatning uændret ?	Ja	Nej			Kontrolbilag R75	
8.	Er der foretaget bodeling efter danske regler ?	Ja	Nej			Bodelingsoverenskomst	
9.	Er forskudsregistrering befodringsfradrag m.v. ændret ?	Ja	Nej			Forskud	
10.	Er der foretaget bodeling efter udenlandske regler ?	ja		Nej		Udenlandske dokumenter	
11.	Er der restancer hos en af parterne ?	Nej	Ja			CF-ford	
12.	Er bidrag fastsat/betales ?	Ja	Nej			Separationsdokumenterne/fo rskud	
13.	Er der tegn på at økonomien ikke er reelt adskilt (dine og mine penge) ?	Nej		ja		Kontoudtog Privatforbrug	
14.	Er separations/bodeling atypisk ?	Nej	ja			Konkret vurdering	
15.	Er der tegn på midlertidig kvartals-flytning/eller 15/9-flytning ?	Nej		Ja		Flytningsmønster	
16.	Er der foretaget debtorskift ?	Ja		Nej		Udtog/frigørelsesdokumenter m.v	

17.	Er evt. kautionsforpligtigelser ændret ?	Ja		Nej		Dokumentation for frigørelse	
18.	Er der fortsat begunstigende forsikringer (krydsende) herunder også familieulykkesforsikringer ?	Nej	ja			Dokumentation for ændring	
19.	Er der fortsat fuldmagtsforhold til bankkonti m.v. ?	Nej		Ja		Dokumentation må fremlægges	
20.	Er der rådighed over anden parts formuegoder/aktiver herunder bil ?	Nej		Ja		CRM/R75/observation	
21.	Foretages fortsat betaling af anden parts udgifter/leveomkostninger m.v. ?	Nej		Ja		Kontoudtog Privatforbrug Bodelingsoverenskomst, "afviklingsaftale"	
22.	Er der fortsat relationer til den anden parts virksomhed/selskab ?	Nej	Ja			Kontrolbilag/R75/Co-Oply/MIA/A850	
23.	Er indbo delt og/eller flyttet ?	Ja	Nej			Flytteregning m.v.	
24.	Den ene part vedbliver at være registreret på CO-adresse eller lign. ?	Nej	Ja			CPR/P-data	
25.	Tidligere tvangsregistrering i CPR ?	Nej		ja		P-datanotat	
26.	Er der givet bøde for falske erklæringer ?	Nej		Ja		P-data /social sag m.v.	
27.	Observation af af den ene part ved den anden part's adresse ?	Nej		Ja		Fysisk	
28.	Er udenlandsk ægteskab/andre forsørgelsesrelationer m.v. bevaret ?	Nej		Ja		Udenlandske dokumenter	

Uddybende forklaring til de enkelte felter i skemaet

1.	<p>Er ægteskabet ophævet?</p> <p>Hvis ægteskabet ikke er ophævet, foreligger der en situation med fortsat fælles økonomi, med mindre der er foretaget bosondring.</p> <p>I sådanne situationer kan det i sig selv være vanskelig at fastslå, hvorvidt der er tale om en reelt enlig med selvstændig økonomi, eller om parterne reelt fortsat har sammenblandet økonomi. Er økonomien fortsat sammenblandet, er en formueafstemning parterne imellem nødvendig for at kunne udbetale kontanthjælp efter aktivlovens §14.</p> <p>Opmærksomheden henledes på, at betingelser som reelt enlig kan være fuldt opfyldt, selvom de juridiske formaliteter vedr. separation, bodeling, skilsmisse ikke er tilendebragt. Der er tale om en "mellempæriode" fra indledning af ægteskabets opløsning til opløsning er fuldbudet, hvor reglerne for at modtage ydelser som reelt enlig kan være opfyldt. Det forudsætter, at hver part har sin egen reelle bolig</p> <p>Se SM B 6-96, hvor der accepteres sammenblandet økonomi i form af fælles budgetkonto, i en periode.</p>
----	--

	<p>Det er vigtigt at forholdene omkring adskillelsen undersøges og dokumenteres i form af separationspapirer, korrespondance fra/til advokater samt andre relevante dokumenter herunder korrespondance til og fra Statsamtet.</p> <p>I en overgangsperiode hvor ”boet” er under deling, er dokumentationsmulighederne begrænset. Det er vigtigt at parterne tilkendegiver, hvad de har aftalt indbyrdes, som et foreløbigt civilretligt aftalegrundlag. Det er som udgangspunkt den løbende sagsbehandling og efterkontrol, som kan give en endelig afklaring af forholdet.</p>
2.	<p>Eventuelt udenlandsk ægteskab og er dette ophævet ?</p> <p>Hvis der foreligger oplysning, eller formodning for, ægteskab efter udenlandske regler, må det ligeledes undersøges, om dette reelt er eller er ved at blive opløst tilsvarende.</p> <p>Hvis det udenlandske ægteskab ønskes bevaret, må man som udgangspunkt, lægge til grund at parterne dermed tilkendegiver, at man ønsker, at leve i et ægteskabslignende forhold efter udenlandske regler.</p> <p>Det må som udgangspunkt antages, at formue fortsat er sammenblandet og fælles under en eller anden form, ligesom der kan foreligge en forsørgelsesrelation efter disse regler. Kontrol af såvel dansk som udenlandske formue må skærpes og de økonomiske mellemværende parterne imellem må løbende afstemmes..</p>
3.	<p>Er fraflytningen reel?</p> <p>Der er tale om et forhold, der er svært at fastslå objektivt i umiddelbar forbindelse med registreringen, med mindre der er tale om erhvervelse af 2 selvstændige boliger, hvor andre ikke er tilmeldt.</p> <p>Det er dog vigtigt at man forholder sig til forholdet, og foretager de kontroltiltag der er mulige, som fx indhentelse af logiværtserklæring, undersøgelse af adresseforhold hos postvæsen jfr. CPR-lovens § 10, og den dertil hørende vejledning.</p> <p>Hvis der fortsat er tvivl om fraflytningens realitet, kan den sociale retssikkerhedslovens §§ 10-11 bringes i anvendelse, med de yderlige muligheder for undersøgelse/indhentning af oplysninger der ligger heri.</p>
4.	<p>Betales markedsført husleje, indskud m.v. ?</p> <p>Et væsentligt moment i vurderingen af hvorvidt den fraflyttedes part CPR- registrering er reel, er bedømmelse af om der tale om et reelt lejeforhold.</p> <p>Oftes ses det at pgl. flytter til midlertidig adresse hos venner familie kollegaer m.v.. En sådan registrering kan være udtryk for en midlertidig realitet og vil i så tilfælde kun strække sig over en meget kort periode. Her er der ofte ikke tale om nogen form for officiel betaling, fordi der er tale om en nødsituation (vennetjeneste).</p>

	<p>Hvis en sådan registrering derimod får mere varig karakter, må det forventes, at der betales markedsmæssig husleje. Størrelsen af huslejen kan afklares i pågældende kommune.</p> <p>Betales der ikke markedsmæssig husleje, eller kan pengestrømmene ikke dokumenteres, vil det ofte være tegn på, at registreringen ikke er reel, eller at man ikke har indrettet sig efter reglerne om dine og mine penge. Det vil sige, at man måske lever i et forhold med en eller anden fælles eller sammenblandet økonomi.</p> <p>Hvis der fortsat er tvivl om fraflytningens realitet, kan den sociale retssikkerhedslovens §§ 10-11 bringes i anvendelse, med de yderlige muligheder der ligger heri.</p>
5.	<p>Forekommer tilflytningsadressen usædvanlig (flere personer tilmeldt på samme adresse, eller ikke registreret som bolig i BBR) ?</p> <p>Visse tilmeldinger kan i sig selv have karakter af, at indflytningen næppe kan være reel.</p> <p>Det kan fx være, at der er tale om en adresse, der ikke er registreret som bolig i BBR, måske fordi der er tale om erhvervslokaler m.v.</p> <p>I den forbindelse skal man være opmærksom på, at BBR evt. ikke er opdateret, ligesom det ikke er forkert at lade sig CPR-registrere på en adresse, der ikke er registreret som bolig i BBR, fx en garage, hvis man rent faktisk opholder sig der i CPR-lovens forstand.</p> <p>Det samme gælder, hvis boligen er registreret i BBR, men der på adressen i forvejen er registreret flere, typisk enlige, personer (mange mænd på samme adresse).</p> <p>Tegninger over lejligheden/ejendommen kan ses på Teknisk forvaltning. Man kan danne sig et indtryk af om lejligheden kan "rumme det tilmeldte personer"</p> <p>Hvis der fortsat er tvivl om fraflytningens realitet, kan den sociale retssikkerhedslovens §§ 10-11 bringes i anvendelse, med de yderlige muligheder der ligger heri.</p>
6.	<p>Kun postadresse ?</p> <p>Det forekommer, at det oplyses, at der udelukkende er tale om en "postadresse" og at personen ikke opholder sig der, men et andet, ukendt, sted.</p> <p>Postadressekommunen er ikke handlekommune i sociallovgivningens forstand..</p>
7.	<p>Er sambeskatningen uændret ?</p> <p>Når ægtefæller lever sammen indtræder der sambeskatning, hvilket betyder, at der ved skatteberegning tages gensidigt hensyn til begges indkomstforhold.</p>

	<p>Samtidig vil der kunne opstå subsidiær hæftelse for personlige skatterestancer.</p> <p>Sambeskatningen fortsætter året ud, eller til separation eller skilsmisse er indtrådt, dermed kan der fortsat være "fælles" skatterelationer i indtil 2 år. Hvilket skal indgå i bodelingen. De skattemæssige sambeskatningsregler afgiver således fra de "sociale regler" i en periode. De sociale myndigheder må foretage en selvstændig, individuel og konkret vurdering.</p> <p>Da der er skabt tvivl om hvorvidt pågældende er reelt enlig, skal sociale retssikkerhedslovens §§ 10-11 bringes i anvendelse, med de yderlige muligheder der ligger heri.</p>
8.	<p>Er der foretaget bodeling efter danske regler ?</p> <p>En reel skilsmisse/separation vil sædvanlig vis medføre, at hver part ønsker at adskille og opdele den fælles økonomi m.v. i "dine og mine penge".</p> <p>Det kan i nogle situationer være nødvendigt at kræve dokumentation/opgørelser, for at kunne fastslå, om parter reelt er gået "hver til sit", eller fortsat har sammenblandet økonomi.</p> <p>Man skal i den forbindelse være opmærksom på, at en sådan opdeling kan trække ud, enten fordi der er tale om et kompliceret bo med mange formueaktiver og passiver, der skal realiseres/indfris, eller fordi parterne er uenige og måske chikanerer hinanden ved at trække sagen i langdrag.</p> <p>Manglende bodeling kan ifølge sagens natur også bero på, at der ikke er noget bo at dele.</p> <p>Ofte vil man komme ud for et dokument eller en erklæring ifølge hvilke "boet er delt i mindelighed". I så tilfælde må det ske en konkret vurdering af de øvrige oplysninger i sagen for at afgøre, om der skal ske yderligere undersøgelse af forholdet.</p>
9.	<p>Er forskudsregistrering, befordringsfradrag, m.v. ændret ?</p> <p>I forbindelse med separation, bodeling og skift af adresse m.v., vil det være naturligt, at parterne får ændret deres skattemæssige forskudsregistreringer som konsekvens af de nye forhold.</p> <p>Det drejer sig om fx regulering af rentefradrag, befordringsfradrag, fradrag for børne-/ægtefællebidrag og eventuelle pensionsforhold..</p> <p>Sker det ikke, er det et kraftigt indicium for, at forholdet ikke er reelt.</p>
11.	<p>Er der restancer ?</p> <p>I situationer hvor de ene part (typisk konkurstruet virksomhedsindehaver) kommer, eller er på vej til at komme i, større restancer til det offentlige, er det ikke ualmindeligt, at man lader ægteskabet opløse proforma i forsøg på at imødegå den subsidiære hæftelse.</p>

	<p>Se også pkt. 7 og 8.</p> <p>Indenfor formueretten er det et legitimt at sikre sig imod økonomisk og social deroute, men det skal ikke i sig selv danne grundlag for udbetaling for sociale ydelser.</p> <p>”Kreditorly” og skyldnersvig er dog som udgangspunkt ulovligt/strafbart.</p>
12.	<p>Er bidrag fastsat/betales ?</p> <p>I en normal situation vil den, der har/får forældremyndigheden over børnene, som oftest den med den mindste økonomi, sikre sig og børnene det bedst mulige fremtidige økonomiske grundlag ved at kræve bidrag af anden part.</p> <p>Manglende betaling/dokumentation af pengestrøm vedrørende betaling af bidrag kan være udtryk for, at parterne reelt fortsat har sammenblandet økonomi.</p>
13.	<p>Er der tegn på, at økonomien ikke er reelt adskilt i ”dine og mine penge”?</p> <p>Hvis det konstateres, at økonomien ikke er adskilt i ”dine og mine penge”, og dette ikke skyldes en langvarig bodelingsproces. m.v. , må det føre til, at der ikke umiddelbart kan ske udbetaling af ydelser, der forudsætter, at modtager er reelt enlig.</p> <p>Det kan være et indicium for eventuelt forsøg på socialt bedrageri, hvis andre omstændigheder peger i samme retning.</p>
14.	<p>Er separations/bodelingsforløb atypisk ?</p> <p>Hvis flere forhold giver anledning til tvivl om, hvorvidt der er tale om en reelt enlig, kan det være et indicium for eventuelt forsøg på socialt bedrageri. Dette må vurderes konkret og individuelt i den enkelte sag.</p>
15.	<p>Er der tegn på midlertidig kvartals-flytning/eller 15/9-flytning ?</p> <p>Hvis flytningen tilsyneladende sker kvartalsvis for at opnå ordinært og ekstraordinært børnetilskud, og dette gentager sig, kan det være et klart signal om, at der spekuleres i de kvartalsvise opsigelsesperioder og at der er tale om forsøg på socialt bedrageri idet registreringen ikke dækker over et reelt forhold.</p> <p>Tilsvarende kan der spekuleres i kommuneskatteprocentsatsen ved at lade sig folkeregistre i en skattekommune pr. 15.9, og dermed opnå en skattebesparelse hele det efterfølgende år.</p> <p>Denne situation bør ikke optimeres yderligere ved ud betaling af enligydelser til den ”efterladte”.</p>

16.	<p>Er der foretaget debitorskift ?</p> <p>Hvis der ikke er sket ændringer i hæftelsesforholdene som konsekvens af påstået bodeling, er der iflg. sagens natur tale om fortsat sammenblandet økonomi.</p> <p>Opmærksomheden henledes på at et debitorskift forudsætter, at kreditor accepterer, hvilket kan være svært specielt ved større beløb.</p> <p>I sådanne situationer må gældsforholdet, herunder rentefradrag som udgangspunkt deles ligeligt parterne imellem.</p> <p>Manglende reelle tiltag til debitorskift kan være udtryk for tilsvarende manglende realitet omkring adskillelsen i øvrigt, hvilket kan bevirke at der ikke umiddelbart skal ske udbetaling af enlygdelser.</p>
17.	<p>Er evt. kautionsforpligtigelser ændret ?</p> <p>Se pkt. 16 under debitorskift.</p> <p>Det forekommer, at en part i et ægteskab kommer til at kautionere, uden at være klar over forholdet. (Hustru kaldes ned i banken og skriver under i forbindelse med optagelse af et billån, men har faktisk ikke reflekteret yderligere herover) Det medfører, at sagsbehandler skal være opmærksom på, at manglende tiltag til frigørelse af kautionsforpligtelse kan skyldes en sådan uvidenhed.</p>
18.	<p>Er der fortsat begunstigende forsikringer (krydsende) herunder også familieulykkesforsikringer ?</p> <p>Som udgangspunkt må det antages, at man i en reel separations-/skilsmisssituation ikke fortsat ønsker at begunstige den anden part i påkommende tilfælde i relation til livsforsikringer o.l.</p> <p>Dog er det, hvis der er fælles børn, ikke usædvanligt, at man ønsker at dække den anden forælder til fælles barn/børn af, også selv om man ikke længere er samboende.</p> <p>Hertil kommer, at der er tale om forhold, som næppe er det første parterne tænker over i en skilsmisssituation.</p>
19.	<p>Er der fortsat fuldmagtsforhold til bankkonti m.v. ?</p> <p>Hvis parterne fortsat har fuldmagt til hinandens konti, er der iflg. sagens natur fortsat tale om sammenblandet økonomi.</p> <p>Såfremt det er tilfældet, er det et kraftigt indicium for, at de påståede forhold ikke er reelle, men at der derimod er tale om socialt bedrageri eller forsøg herpå.</p>
20.	<p>Er der rådighed over anden parts formuegoder/aktiver herunder bil ?</p> <p>Hvis parterne fortsat stiller formuegoder, mere eller mindre frit (ud fra et markedsmæssig</p>

	synspunkt) til rådighed for hinanden peger det på, at der fortsat består et økonomisk fællesskab/sammenbandet økonomi.
21.	<p>Foretages fortsat betaling af anden parts udgifter/leveomkostninger m.v ?</p> <p>Hvis denne ene part fortsat betaler udgifter for den anden part, er der fortsat tale om sammenblandede økonomier, hvilket er et kraftigt indicium for, at de påståede forhold ikke er reelle.</p> <p>Dog skal man være opmærksom på tilfælde hvor det sker i forbindelse med den ordinære bodeling – fx for at undgå at en ejendom går på tvangsauktion til skade for begge parter.</p> <p>Det kan også være af hensyn til børn, at parterne ønsker at bevare boligen, eller for at sikre sin formue.</p> <p>Skævdelingen løses ved den endelige bodeling (kompensationsvederlag).</p>
22.	<p>Er der fortsat relationer til den anden parts virksomhed/selskab ?</p> <p>Såfremt den ene part fortsat arbejder i den anden parts virksomhed, vil dette pege i retning af, at parterne heller ikke er adskilt i andre sammenhænge.</p> <p>Det vil være et kraftigt indicium på parterne ikke er reelt adskilt, hvis parterne ikke i forbindelse med separation/skilsmissе får ændret deres forskudsskatteopgørelser, således at den medarbejdende ægtefælle bliver ”almindelig” lønmodtager evt. i samme virksomhed.</p> <p>Opmærksomheden henledes på, at der i forbindelse med bodeling skal tages højde for fremtidigt ejerskab til virksomheder, aktier, o. s. v. mod erlæggelse af kompensationsvederlag på sædvanlig vis.</p>
23.	<p>Er indbo delt og/eller flyttet ?</p> <p>Hvis der opstår tvivl om realiteterne i en påstået skilsmissе/separation, kan det være hensigtsmæssigt at få afklaret, om indbo er delt og/eller flyttet.</p> <p>Såfremt dette ikke er sket indenfor, hvad der må antages at være rimelig tid i den konkrete situation, vil det være et kraftigt indicium på, at det påståede forhold ikke er reelt.</p>
24.	<p>Den ene part vedbliver at være registreret på CO-adresse eller lign ?</p> <p>Hvis den ene part vedbliver med at være folkeregistreret på en c/o-adresse eller tilsvarende (ikke selvstændig bolig og/eller aktivt boligsøgende), kan det tyde på, at der ikke er realiteter i den påståede adskillelse.</p>
25.	Er der tidligere sket tvangsregistrering i CPR ?

	<p>Hvis parterne tidligere har forsøgt at optimere den økonomiske situation ved at fremstå som enlige, ved at framelde den ene (eller begge) i folkeregistret, og dette har resulteret i en tvangsregistrering, må forholdet undersøges nøje, for at fastslå om der i det foreliggende tilfælde er tale om en realitet.</p>
26.	<p>Er der givet bøde efter cpr-loven for afgivelse af urigtige oplysninger/erklæringer ?</p> <p>Hvis parterne tidligere har forsøgt at optimere den økonomiske situation ved at fremstå som enlige, ved at afgive urigtige oplysninger, og sagsbehandlingen i denne forbindelse har udløst bøder efter CPR-loven, må forholdet undersøges nøje for at fastslå om der i det foreliggende tilfælde er tale om en realitet.</p> <p>Tilsvarende er gældende, såfremt tidligere sagsbehandling har sået berettiget tvivl om realiteterne, uden at dette har medført bøder eller evt. tvangsregistrering, har der måske været tale om en ”opgivelsessag”, hvor borgeren frivilligt frafalder sit forehavende.</p>
27.	<p>Observation af den ene part ved den anden parts adresse</p> <p>Hvis man ved selvsyn konstaterer, at den ene part tilsyneladende opholder sig mere eller mindre konstant ved den anden parts adresse, måske i form af en parkeret bil, kan det tyde på, at de foreliggende oplysninger ikke er reelle.</p> <p>Man skal dog være opmærksom på samvær med deres børn.</p> <p>Her skal man også være opmærksom på oplysninger fra andre myndigheder eller afdelinger i kommunen der går på hjemmebesøg m.v. (dog undtaget sundhedspersonale) fx pantefoged, teknisk forvaltning, m.v.</p>
28.	<p>Er udenlandsk ægteskab/andre forsørgelsesrelationer m.v. bevaret ?</p> <p>Hvis et ægtepar lader sig skille efter danske regler, men bevarer det udenlandske ægteskab, bevirker det, at der fortsat er tale om en forsørgelsesrelation, og der må foretages en særlig, konkret og individuel vurdering i det enkelte tilfælde af, hvorledes dette påvirker udmåling af evt. offentlig forsørgelse m.v.</p> <p>Tilsvarende gør sig gældende ved andre former for forsørgelsesrelationer, fx ophævelse af samlivsforhold, hvor også formuen (evt. fællesformuen) må søges opdelt i ”dine og mine penge”.</p>

Sort sagsbehandling – konkret mistanke om socialt bedrageri

En samlet vurdering af sagens omstændigheder kan give anledning til en konkret mistanke om forsætlig eller groft uagtsomt socialt bedrageri.

I sådanne tilfælde skal sagen forelægges anklagemyndigheden (politiet) til nærmere vurdering.

Hvis politiet vurderer, at der er tale om strafbare forhold (socialt bedrageri), overtager de sagen vedrørende den pågældendes forhold. Samtidig ophører den kommunale sagsbehandling.

Hvis der derimod efter politiets opfattes ikke foreligger forhold, som kan føre til en straffesag, skal kommunen fortsætte sagsbehandlingen/undersøgelserne.

Forklaringer til relevante bestemmelser og regelgrundlagets forudsætninger i øvrigt

I forbindelse med ansøgning om, eller efterkontrol af, diverse sociale ydelser, der forudsætter at modtager er reelt enlig, skal der ske en konkret og individuel vurdering med henblik på at sikre, at udbetalingsgrundlaget er korrekt og i overensstemmelse med regelgrundlagets forudsætninger.

GRØN – ÆGTESKAB PÅ VEJ TIL OPLØSNING (SEPARATION)

Ophævelse af ægteskab - Efter danske og eventuelt udenlandske regler - Det forudsættes, at eventuelt ægteskab efter udenlandske regler er ophævet samtidig med det danske. - Den ene ægtefælle er flyttet til en anden adresse (egen bolig) - Bodeling er foretaget, herunder er der aftalt behandling af overskydende skat / restskat som følge af tidligere sambeskatning efter kildeskatteloven og bosondring og deling af formuen efter lov om ægteskabs retsvirkning. - Sambeskatning er ophørt korrekt, d.v.s. at begge ægtefællers (global-) indkomst og formue er delt, familien er korrekt registreret og meddelt myndighederne og kreditorer og adkomst sikret. - Hustrubidrag og børnebidrag er fastsat og indgår i de respektive personers forskudsregistrering. - Bidragene betales af den bidragspligtige.		KSL § 4 RVL § 16, stk. 2
--	--	---------------------------------

GUL – ÆGTESKAB UNDER OPLØSNING (SEPARATION/SKILSMISSE)

Det kan tage flere år inden alle disse forhold er bragt i orden. Især hvis bodeling skal ske ved skifterettens mellemkomst. Så længe forholdene ikke er afklaret, er formuen ikke delt, og økonomien fortsat sammenblandet. Det er i sådanne situationer vanskeligt for de		AKTL § 14
--	--	-----------

<p>sociale myndigheder i denne periode at håndhæve formuere reglerne i aktivloven samt at vurdere, om ansøger er reelt enig.</p> <p>Det er vanskeligt at vurdere, om der er tale om:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. En af de såkaldte midlertidige proforma flytninger, hvor selve flytningen straks udløser børneydelser som enlige m.v. eller, om det blot tager en vis tid at dele formuen i "dine og mine penge". 2. Et "naturligt" bodelingsforløb, der holdes kørende via de to parter eller deres advokater. 3. Et fortsat ægteskabs lignende forhold med "vores penge" og ikke "dine og mine penge". <p>Der er f.eks. tale om en uafklaret situation, når;</p> <ul style="list-style-type: none"> - bodeling ikke er gennemført - kreditorerne fortsat ikke har accepteret debtorskift og fortsat indberetter til skattemyndighederne efter skattekontrolloven på det oprindelige grundlag - kautioner for hinandens gæld fortsat er opretholdt - det kan tage tid at realisere formue til den bedst tænkelige pris - børne- og hustrubidrag endnu ikke er aftalt - de tidligere ægtefæller fortsat er begunstiget i forsikringsmæssig henseende - familieulykkesforsikring stadigvæk omfatter begge parter - der fortsat er fælles bankkonti eller fuldmagt til den anden parts bankkonto - bruger ejer ikke bil, det gør tidligere ægtefælle eller dennes familie - der ikke føres nødvendig mellemregning parterne imellem med henblik på at kunne foretage en korrekt fordeling af formue efter samlivets ophør for de formueforhold, som ikke er afklaret, eller som fortsat er fælles (evt. kompensationsvederlag). <p>Adresseforhold:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Fortsat c/o adresse • Kun postadresse • Betaler ikke sædvanlig leje til logivært • Tilmelding får ikke økonomiske konsekvenser for logivært, idet denne ikke får ydelser efter det udvidede husstandsprincip		
---	--	--

<p>• Indbo er fortsat ikke delt og flyttet.</p> <p>Medvirkende</p> <p>For at komme til at fremtræde som to én-indkomstfamilier kræver det at én eller flere personer medvirker (en alliance mod det offentlige).</p> <p>Det drejer sig eksempelvis om logiværten. Det er omkostningsfrit for logiværten, hvis denne ikke får sociale ydelser, der er ”husstandsindkomstbetinget”.</p> <p>De efterhånden meget vide grænser for skattefri bundgrænse ved fremleje udnyttes. Indtægter under bundgrænsen er også indkomst i aktivlovens forstand.</p> <p>I det omfang, der ikke betales vederlag, giver logiværten afkald på lejeindkomst, eller på at få refunderet udgifterne for den del af sin bolig, som vederlagsfrit anvendes af en anden person. Principielt er det en tilkendegivelse af, at man ikke har indrettet sig helt efter princippet om "dine og mine penge".</p> <p>Andre former for medvirken, f.eks. lån til at ”redde privatforbrug”, er omfattet af formuereglene.</p> <p>Det er derfor nødvendigt at få afklaret følgende:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Er afkald på lejeindtægt udtryk for, at man ikke har indrettet sig fuldt og helt efter princippet om "dine og mine penge"? 2. Er der afgivet urigtige oplysninger, og er der rent faktisk tale om en proforma-indflytning? Med proforma menes, at indflytning ikke er sket reelt. <p>Sagens undersøgelse</p> <p>På det sociale område skal realiteterne afdækkes, jf. officialprincippet, idet der er forhold, der kræver en belysning, før man kan træffe beslutning i sagen. Ansøgeren har pligt til at medvirke til sagens afklaring.</p> <p>Det vil ikke være i overensstemmelse med officialprincippet ukritisk at lægge en CPR-registrering til grund for udbetaling af sociale ydelser.</p>		<p>AKTL § 14</p> <p>RSL § 10 og RSL § 11</p> <p>RSL § 10</p> <p>RSL § 11</p>
--	--	--

<p>Folkeregisteret kan foretager, jf. CPR-loven, en række undersøgelser af begrænset omfang. Det drejer sig om følgende:</p> <ul style="list-style-type: none"> - logiværtserklæringer - yderligere undersøgelser og høringer <p>Oplysningerne kan udveksles indenfor enhedsforvaltningen til områder, hvor oplysningerne er kontrolrelevante. De sociale myndigheder har hjemmel til at få oplysningerne.</p>		<p>FLV §§ 28-32 RSL § 11 a</p>
--	--	------------------------------------

RØD – FORTSAT ÆGTESKABSLIGNENDE FORHOLD?

<p>Kan sagens realiteter ikke afklares, jf. ovenstående, og er der fortsat signaler om, at man har indrettet sig i modstrid med de regelgrundlag, der er gældende for formueafhængige sociale ydelser, kan sagen ikke afgøres på det foreliggende grundlag.</p> <p>Sagen skal derfor yderligere belyses efter officialprincippet, og det vil være proportionalt at skærpe dokumentationskravene og etablere en egentlig kontrolsag.</p> <p>Der er fortsat ikke begrundet formodning om, at der er tale om socialt bedrageri, hvorfor ansøgerne fortsat har oplysningspligt overfor det offentlige. Bestemmelserne i retssikkerhedsloven om fremskaffelse af informationer finder anvendelse.</p> <p>Følgende forhold peger på, at der fortsat er tale om et ægteskabslignende forhold, idet tiden for sædvanlig opløsning af formuefællesskab (herunder evt. udenlandske ægteskaber) er udsædvanlig lang, ligesom den daglige dialog mellem de sociale myndigheder og parterne om afklaringen af formueretlige forhold m.v. indikerer, at der fortsat består et ægteskabslignende formuefællesskab:</p> <ul style="list-style-type: none"> • c/o-adresse uden egen bolig • bodeling ikke gennemført • fortsat fælles bankkonto, fuldmagter hertil m.v. • børnebidrag betales ikke og er derfor udlagt af det offentlige • børnebidrag fastsættes ikke af Statsamtet (tyder på fortsat ægteskab efter udenlandske regler). • folkeregisteret har fortsat adressen under behandling. 		<p>RSL § 10</p> <p>RSL § 11</p>
---	--	---------------------------------

<ul style="list-style-type: none"> • er tidligere blevet tvangsregistreret i CPR • folkeregisteret har givet bøde for urigtige oplysninger/erklæringer. • der har tidligere været tale om et vist antal midlertidige proforma-flytninger. • ægtefælle ejer virksomhed, hvor tidligere ægtefælle er ansat uden vederlag eller med lavt vederlag. Ægtefællen er lønmodtager og har ingen relevant erhvervs erfaring (model der anvendes af fallerede håndværkere). <p>Derfor foreligger en situation, hvor de sociale myndigheder efter proportionalitetsprincippet kan skærpe kravene til dokumentation af indkomst-og formueforhold.</p> <p>Vil ansøgeren ikke medvirke, eller nægter at give samtykke til indhentelse af oplysningerne, kan reglerne om processuel skadesvirkning komme i anvendelse.</p> <p>Mulighed for indhentelse af oplysninger er omtalt i vejledningen til Retssikkerhedsloven.</p> <p>Observationer efter retssikkerhedsloven</p> <p>Det kan være proportionalt for de sociale myndigheder at foretage observationer. Det må afgøres konkret i hver sag for sig.</p> <p>Social krydsrevision af oplysninger</p> <p>Er der en formodning om misbrug af de sociale regler, kan der være tale om, at man samtidig afgiver urigtige erklæringer til andre myndigheder. Sagsbehandlingen må i så fald koordineres mellem de relevante myndigheder.</p> <p>Skilt på dansk og gift efter udenlandske ægteskabsregler</p> <p>Er man skilt efter danske regler bortfalder den gensidige forsørgelse efter aktivlovens § 2.</p> <p>Er man fortsat gift efter udenlandske regler, kan der meget vel være tale om et formuefællesskab og reelt en forsørgelsesrelation mellem</p>		<p>RSL §§ 10 + 11 + 11a</p> <p>RSL § 11b Vejl. nr. 21/2004, kap. 20</p> <p>Vejl. nr. 21/2004, pkt. 138</p> <p>FVL. § 28 m.fl. Vejl. nr. 21/2004 pkt. 96</p>
---	--	---

<p>parterne.</p> <p>Der må derfor ske individuel og konkret sagsbehandling, for at få afklaret hvilket civilretslige- og forsørgelsesmæssige regler der fortsat består, som følge af manglende ophævelse af det udenlandske ægteskab.</p> <p>De sociale myndigheder må som udgangspunkt antage, at fortsat ægteskab efter udenlandske regler er udtryk for, at der er tale om et ægteskabslignende forhold med sammenblandet økonomi. Formuere reglerne i aktivlovens § 14 må således kunne anvendes.</p> <p>Det vurderes, at husstandsbegrebet i retsplejelovens § 509 på dækkende vis beskriver situationen:</p> <p>”Begrebet husstand omfatter personer, der til stadighed bos hos skyldneren, og har fælles husstand med ham. Der skal endvidere bestå en faktisk forsørgelsesrelation mellem disse personer og skyldneren, uden at der kan kræves, at der består en retlig forsørgelsespligt”.</p> <p>” Begrebet omfatter dels ægtefæller og hjemmeboende børn, dels andre personer, der har fast bopæl sammen med skyldneren, f.eks. forældre, plejebørn eller samlever. Et større kollektiv eller bofællesskab, der ikke har familiemæssig karakter, kan dog ikke anses for omfattet af husstandsbegrebet”</p> <p>Kommenteret Retsplejelov, Jurist og Økonomforbundets Forlag 2000, bind II side 1</p> <p>Signaler om fortsat udenlandsk ægteskab:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Som ovenstående • Man får fællesbørn efter ophævelsen af ægteskabet. • Man stiller ikke krav om, at den ene part skal udrede hustrubidrag eller børnebidrag. <p>Bevarelse af udenlandsk ægteskab må føre til, at der ikke kan udbetales ydelser som enlig.</p> <p>Uanset om man bor på forskellige adresser, kan der ikke ydes kontanthjælp efter formuere reglerne i aktivlovens § 14, såfremt der er tale om fælles formue som følge af, at man ikke har indrettet sig på "dine og mine penge", og den "sammenblandede økonomi" består af samlede likvider, der overstiger 20.000 kr.</p> <p>Udenlandske ægteskaber må sidestilles med andre forhold, hvor man lever i et ægteskabslignende forhold, uanset om man er tilmeldt på samme adresse eller ej.</p>		
---	--	--

SORT – MISTANKE OM SOCIALT BEDRAGERI

<p>Der er grundlæggende 2 muligheder:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Sagen kan løses ved et samarbejde mellem flere forvaltningsmyndigheder. • Sagen oversendes til Politiet, såfremt der er begrundet formodning om, at der er foregået noget strafbart. <p>Konkret mistanke</p> <p>Er der konkret mistanke mod konkrete personer, skal sagen oversendes til politiet og andre relevante myndigheder.</p> <p>Fortsat forvaltningsmæssig sagsbehandling</p> <p>Der er fremkommet en række oplysninger, som kan være kontrolrelevante for andre myndigheder. Disse kan fremsendes til de relevante myndigheder i henhold til forvaltningsloven med anmodning om, at de afstemmes med de oplysningerne, der er afgivet til disse myndigheder.</p> <p>Det vil herefter være muligt at få afklaret, om der er afgivet tilsvarende oplysninger til de andre myndigheder om indkomst- og formueforhold.</p> <p>Det vil endvidere være muligt at aftale hvem blandt flere myndigheder, der bør løfte sagen til fælles bedste. Det er den myndighed, der konkret har den bedste mulighed for at løfte sagen, der bør gøre dette. Samme dokumentation bør behandles ens (symmetri).</p> <p>Anden social myndighed</p> <p>Visse formueoplysninger (privat gæld eller private tilgodehavender), der ikke fremgår af R 75, kan sendes til debtors eller kreditors sociale myndigheder for gennemførelse af en samordnet formuekontrol.</p> <p>Det kan ske, hvis der ydes formueafhængige sociale ydelser efter aktivlovens § 14.</p> <p>Er der tvivl om lånets realitet – fordi beløbet ikke kan identificeres i de respektive personers privatøkonomi jf. f.eks. ØLD 1. oktober 2004 (SKM 2004.431.ØLR). bør man afgøre, hvorledes man forholder sig til lånet (godkendelse eller afvisning)</p> <p>Skattemyndigheden</p>		<p>FVL § 28 m.fl.</p> <p>RSL § 11b</p>
---	--	--

<p>Oplysninger fra skattemyndigheden kan udveksles til de sociale myndigheder, jf. svar på spørgsmål 53 i Folketingets behandling af lovforslag L 138.</p> <p>Betaling af bidrag, skatteligning af den bidragspligtige</p> <p>Skattemyndigheden kan nægte fradrag for børnebidrag, jf. LL § 10, såfremt personerne lever i et ægteskabslignende formuefællesskab. Formuekontrollen på skatteområdet er begrænset.</p> <p>De oplysninger, der er fremkommet ved den sociale formuekontrol bør oversendes, idet de måske kan medføre, at skattemyndighederne kan løfte skattesagen (nægte fradrag). Når denne er løftet, vil afgørelsen kunne danne grundlag for standsning af sociale ydelser / kræve tilbagebetaling uden, at registreringen i CPR nødvendigvis ændres.</p> <p>Skatteligning af logiværten</p> <p>Oplysninger om huslejobetaling mv. må tilgå skattemyndigheden til brug for ligning af logiværten, idet huslejobetalinger ikke registreres på dennes R75.</p> <p>Oplysninger om, at logiværten giver afkald på lejeindtægt til personer, der ikke udgør en del af dennes husstand (en gavmildhedsakt), bør stilles til rådighed for skatteligningen.</p> <p>Regler og praksis vedrørende skønsmæssig fastsættelse af skattepligtige lejeindtægter er opsummeret og kommenteret i TFS 1997, 750.</p> <p>Når ligningen er tilendebragt, vil den skattemæssige afklaring kunne anvendes af de sociale myndigheder.</p> <p>Det er ikke alene indkomsten ved fremleje, der er relevant, men tillige de skattefrie beløb (formue), som ikke indgår i den skattepligtige indkomst samt evt. privatforbruget for udlejer.</p> <p>Såfremt logiværten modtager flere lejeindtægter, der er under den skattefrie bundgrænse for fremleje, bør de sociale myndigheder dog vurdere, om der er tale om en likvid formue i relation til aktivloven for logiværten, såfremt denne får formueafhængige ydelser efter aktivloven.</p>		<p>FVL §28 m.fl.</p> <p>AKTL § 14</p>
--	--	---

<p>Skattemyndighedens pantefoged</p> <p>Pantefogeden kan konstatere om der fortsat er tale om et ægteskabslignende formueforhold, eller ikke. Desuden vil oplysninger om konkrete ejer - eller brugsrettigheder, hæftelser m.v. være et incitament i den ene eller anden retning.</p> <p>Det samme gælder i forbindelse med gældssaneringsager, såfremt det er husstandens indkomst, der lægges til grund.</p> <p>Skattemyndighed (udlandsbeskatningen)</p> <p>Den ene part flytter til udlandet og er grænsegænger (arbejder i Danmark og bor i Sverige/Tyskland). Der er en formodning om, at der fortsat er tale om et ægteskabslignende forhold, selvom parterne er bosat i hver sit land.</p> <p>Værktøjer til afklaring af tilknytningsforhold findes i skattelovgivningen, som bygger på OECD's modelkonvention, der skal undgå at en borger betaler skat af samme indkomst i to lande. Formueoplysninger fra den sociale kontrol stilles til rådighed for skattemyndigheden for, at sagen kan løftes der (f.eks. oplysninger om en udenlandsk indregistreret bil er observeret ved adressen). Folkeregisteret kan efterfølgende tvangsregistrere fraflytter i CPR på den danske adresse og evt. social sag rejses.</p> <p>Erhvervsvirksomhed</p> <p>Den ene part (tidligere ægtefælle eller lejer (udlejer)) er registreret med virksomhed.</p> <p>Den anden beboer, som har stor gæld til det offentlige eller til private kreditorer, arbejder i den anden parts virksomhed til symbolsk betaling eller vederlagsfrit til fordel for offentlig forsørgelse m.v. - den såkaldte "fallerede håndværkermodel".</p> <p>Den formelle ejer har fuldtidsjob som lønmodtager, har aldrig drevet virksomhed, og har ikke branchekendskab eller erfaring. Virksomheden drives reelt uden ansatte eller forventede lønudgifter.</p> <p>Ydes der formueafhængige sociale ydelser, eller udbetales</p>		RPL § 509
---	--	-----------

<p>kontanthjælp til den person, der har erhvervs erfaringen, vil skattemyndighederne kunne have stor gavn af de afgivne sociale formueoplysninger, ligesom en kontrol i virksomheden, hvor man konstaterer, at personen på kontanthjælp udfører arbejde uden vederlag, vil kunne medføre, at der kan rejses krav om tilbagebetaling af sociale ydelser evt. alene efter manglende efterlevelse af rådighedsreglerne.</p> <p>Politianmeldelse</p> <p>De oplysninger, som myndighederne besidder, kan pege på, at der er en begrundet mistanke om socialt bedrageri. Der må i så fald indgives politianmeldelse med anmodning om, at der foretages en husundersøgelse/ransagning på adressen. Yderligere undersøgelseskridt i medfør af retssikkerhedslov, forvaltningslov m.v. er ikke mulig.</p> <p>Hvis anmeldelsen ikke kan føre til, at man kan få en ransagningskendelse, er det afklaret, at formodningen om, at der foregår noget strafbart, ikke har været tilstrækkelig, hvorfor den forvaltningsmæssige sagsbehandling og informationsindsamling kan fortsætte.</p> <p>Forklaring om økonomisk samliv til andre offentlige myndigheder</p> <p>Der er en række situationer, hvor det kan være fordelagtigt at oplyse, at man lever i et ægteskabs lignende formuefællesskab eller, at økonomien er sammenblandet. Der er ikke tradition for, at disse myndigheder kontrollerer, at de afgivne oplysninger er korrekte. Hvis kontrol gennemføres, sker det på grundlag af folkeregistertilmeldingerne. Da man ikke registrerer officielt, om personer lever i et ægteskabs lignende forhold, kan det endvidere være vanskeligt for disse myndigheder at foretage kontrollen, idet den reelt bør baseres på de sociale myndigheders udmålingsgrundlag for de relevante personer.</p> <p>Opløsning af formuefællesskab/skævdeling</p> <p>Ved fraflytning fra adressen foretages en ”skævdeling” af formuen, som ikke ville være sket, såfremt den ikke var sammenblandet ved overførsel af registreret formuegode fra den ene part til den anden.</p> <p>Dette kan være udtryk for en bodeling/godtgørelseskrav, idet den ene part i et ægteskabs lignende forhold har krav på et kompensations-/godtgørelseskrav jf. UfR1980.480H.</p>		<p>RSL, vejledning pkt. 180</p>
---	--	---

<p>Der kan enten afgives forklaring til skattemyndigheden, der forklarer skævdelingen, eller de ”nye sociale myndigheder” vil ved deres formuekontrol efter aktivlovens § 14 kunne konstatere forholdet.</p> <p>Skifteretten</p> <p>Ved den ene parts død godkender skifteretten, at boet skal udrede et godtgørelseskrav til den tilbageblivende i formuefællesskabet.</p> <p>Den længstlevende ansøger i relation til boafgiftsloven om at blive sidestillet med en ægtefælle.</p> <p>Er parterne behandlet som lejer og udlejer og ikke som levende i et ægteskabslignende forhold, sker behandling i skifteretten i modstrid med de erklæringer, som er afgivet i den foregående periode til anden offentlig myndighed.</p> <p>Pantefogedvirksomhed</p> <p>Pantefogeden har ikke kunnet foretage udlæg hos den ene part, grundet husstandsbegrebet i retsplejelovens § 509.</p> <p>Kreditorerne får omstødt formueforskydninger fra en gældsplaget beboer til den anden.</p>		
--	--	--

Ægteskabsretlige formuebegreber

Familieformueretten er fællesskabsregler, der bygger på en opfattelse af familien som en økonomisk enhed. De formueretlige regler modificer dette princip på forskellig vis, ligesom familieprincippet i forhold til udmåling af visse ydelser, f.eks. sygedagpenge, erstattes af det såkaldte individualprincip eller med et forsikringsprincip (A-kasseydelser m.v.)

Fællesejets betydning er begrænset under ægteskabet, idet begge ægtefæller i stor udstrækning bevarer deres økonomiske selvstændighed, det vil sige selvstændig råderet (særråden) og selvstændig ret til at stifte gæld (særhæften).

Fælleslejet opløses ved separation/skilsmissе, konkurs, død.

Bosondring

Er udtryk for deling af formue, jf. formuefællesskab.

Ægteskabslignende forhold

Der er tale om et papirløst samliv (ægteskabslignende forhold), når to personer etablerer sig under forhold, der normalt er forbundet med ægteskab eller registeret partnerskab uden, at der foreligger en vielsesattest eller registrering.

Privatforbrug bør beregnes samlet. Beregnes det hver for sig, kan det give et billede af, at den enes privatforbrug bliver nødlidende, medens den andens bliver relativt højt. Det kan give et billede af, at der ikke er tale om "dine og mine penge" og, at der sker anden formueforskydning end det, som kræves for "fællesskabets nødvendige driftsudgifter", som alene er det beløb, der ellers udveksles mellem personerne.

Sammenblandet økonomi

Ægteskab og samlivssituationer medfører som oftest, at parternes økonomi sammenblandes. Derved opstår tilfælde, hvor den ene ægtefælle eller samlever helt eller delvis anvender sin indkomst til parterne fælles forbrug, hvilket giver den anden part mulighed for af sin indkomst at foretage en opsparing. Denne fordeling af indkomsten er hverken affødt af en positiv aftale om, eller erkendelse af, at de nævnte dispositioner fører til afledt ejerforhold.

Der anvendes sammenblandet økonomi og fælles økonomi i flæng. Begreberne må vurderes at dække over følgende:

- ved sammenblandet økonomi har man en oversigt over det reelle ejerforhold og økonomiske mellemregninger
- ved fælles økonomi har man ikke en oversigt over det reelle ejerforhold og økonomiske mellemregninger.

Bilag 6: Hovedproblemstillinger ved visitering af sager vedrørende sociale ydelser der forudsætter en sondring mellem hvorvidt ansøger er reelt enlig eller lever i ugift samliv/ægteskabslignende forhold

Med henvisning til den generelle beskrivelse af (hvid), grøn, gul, rød og sort konceptet beskriver nedenstående et konkret bud på procesforløb angående sagsbehandling i kommunerne.

I forbindelse med registreringen i Folkeregisteret sker der i dag ingen sondring om hvorvidt:

- to personer, der er tilmeldt samme adresse, lever i et ægteskabslignende forhold med fælles økonomi eller sammenblandet økonomi, eller
- om der er tale om et rent lejeforhold, fremleje-forhold eller alene et bofællesskab med afklarede økonomiske forhold.

Fremleje

Ved fremleje forstås en lejers overdragelse af det lejede eller en del heraf til tredjemand, fremlejetager, uden at lejeren udtræder af forholdet til udlejeren, jfr. Lejelovens §§ 69 – 70.

Leje

Leje er et retsforhold, hvorefter der mod vederlag kan udøves en almindelig eller særlig råden over en bolig, som tilhører den anden (udlejer). Leje er betaling (husleje) for rådigheden.

(Juridisk ordbog af W.E. von Eyben, GEG Gads Forlag 1989).

Digital selvbetjening

Efter de nuværende regler er det ikke muligt, at få digital selvbetjening på området, da registrene ikke indeholder de nødvendige oplysninger. Der skal derfor ske individuel, manuel sagsbehandling af sagerne.

GRØN – UGIFT SAMLIV UDEN FÆLLES ØKONOMI OG FORMUE

Almindeligvis foreligger der en fremleje- eller lejeaftale. Betaling af lejen vil som hovedregel kunne dokumenteres ved bankoverførsel mellem lejer og udlejer (f.eks. PBS/betalingservice). Når dette er sket, har parterne selv bærende økonomier.		OFL § 6
Da vi i dag ikke har den nødvendige ”markering” i CPR, R-75Soc eller elektroniske filtre m.v., vil ansøgninger om sociale ydelser pr. definition være ”gul” og kræve manuel sagsbehandling.		

GUL – EKSEMPLER PÅ FORKLARINGER PÅ NORMAFVIGENDE LEJEFORHOLD

<p>Ansøgning om sociale ydelser fra en person, som er ugift og tilmeldt i CPR på en adresse med andre personer, vil som følge af manglende CPR-registrering samt registrering af kontrolrelevante formueoplysninger m.v., oftest kræve manuel sagsbehandling for at sikre, at økonomien er opdelt i "dine og mine penge".</p>		CPR lov
<p>Undersøgelsen bør afdække følgende:</p>		
<ul style="list-style-type: none"> ▪ om der foreligger et sædvanligt lejeforhold med en aftale om betaling af husleje, hvor pengestrømmen kan afdækkes. 	Grøn	
<ul style="list-style-type: none"> ▪ om der foreligger et bofællesskab, hvor udgifterne til boligen dækkes i fællesskab, og den øvrige økonomi er korrekt opdelt i "dine og mine penge". 	Grøn	
<ul style="list-style-type: none"> ▪ om der foreligger et ægteskabslignende samliv med sammenblandet økonomi, hvilket bør registreres manuelt i de sociale systemer (S&A, KMD sag m.v.) 	Rød/sort	
<p>Bor ikke på adressen</p>	Rød/sort	
<p>Hvis der alene er tale om en postadresse, er CPR-registreringen sket på et ukorrekt grundlag. Kommunen er ikke handlekommune, og folkeregisteret skal tilbageføre adressen til fraflytterkommunen. De sociale myndigheder i fraflytterkommunen bør have sagen oversendt, idet de er rette handlekommune.</p>		
<p>Privat udlejning</p>	Grøn	OFL § 6
<p>Uregistrerede oplysninger om udlejning af værelser/bolig bør naturligt registreres sammen med oplysning om "civilstand" i de sociale systemer. Oplysningerne er således tilgængelige for alle.</p>		
<p>Lejeforhold uden betaling af leje</p>	Rød/sort	
<p>I det omfang, der ikke betales vederlag, giver logiværten afkald på lejeindkomst eller på at få refunderet udgifterne for den del af sin bolig, som vederlagsfrit anvendes af en anden person.</p>		
<p>Principielt er det en tilkendegivelse af, at man ikke har indrettet sig helt efter princippet om "dine og mine penge".</p>		RTL § 10
<p>Da forholdene ikke er fuldt belyst jf. officialprincippet, vil det være proportionalt for de sociale myndigheder at skærpe kravene til dokumentation og kontrol af begge parter formue, såfremt der foreligger udbetaling af sociale ydelser, der er omfattet af formuereglen i aktivlovens § 14 (§ 14-formuen).</p>		
<p>Hvis borgeren oplyser, at der vederlagsfrit stilles bolig til rådighed, bør de sociale myndigheder overveje fiktiv fastsættelse af husleje ved udmåling af</p>		

sociale ydelser til udlejer, jf. eventuelt nedenfor. Skattefri lejeindtægt Man skal være opmærksom på, at betaling af husleje, der er under de skattefrie bundgrænser, er indtægt i aktivlovens forstand.		
--	--	--

RØD- SAMMENBLANDET ØKONOMI/ÆGTESKABSLIGNENDE FORHOLD

Der er tale om, at man under gul sagsbehandling har fået en begrundet formodning om, at personerne ikke har indrettet sig efter princippet om "dine penge og mine penge". 11 Sammenblandet økonomi Det vurderes, at økonomien er sammenblandet eller, at de involverede personer har likvid formue, der overstiger § 14-formuen. Privatforbrugsberegninger Til brug for afklaring af forholdene, anbefales det, at privatforbrugsberegning(er) udarbejdes, hvori de formueoplysninger, som kan kræves fremskaffet, indgår. Privatforbrugsberegningerne skal bl.a. vise, om der er tale om to "selvbærende" økonomier eller ej. Signaler om fælles eller sammenblandet økonomi <ul style="list-style-type: none"> ▪ der foreligger fælles bankkonto ▪ der er givet fuldmagt til andres bankkonto ▪ man har brugsret til andres formuegoder, f.eks. samlevers bil ▪ man har tegnet krydslivsforsikring ▪ man er indsat som begunstiget i forsikringer, der udbetales ved død ▪ man har udarbejdet et gensidigt testamente (registreres ved byretten i Århus) ▪ formueforskydninger mellem parterne, så som betaling af den andens udgifter m.v., behandles ikke som låne-/gældsforhold, hvor der føres sædvanlig kontrol. Privatforbrugsberegningen vil kunne afdække dette. Ægteskabslignende forhold Der er tale om et ægteskabslignende forhold, hvis personerne <ol style="list-style-type: none"> 1. har fælles økonomi 2. formuen er sammenblandet på en sådan måde, at man ikke kan identificere "dine og mine penge", "din formue og min formue", bl.a. i relation til § 14-formuen. I forbindelse med udbetaling af kontanthjælp, ydelser til enlige og øvrige indkomst- eller formueafhængige ydelser, bør dokumentationskravene skærpes i overensstemmelse med proportionalitets- og officialprincippet.		FVL. § 28
---	--	-----------

<p>Social krydsrevision af oplysninger. Er der en formodning om misbrug af de sociale regler, kan der være tale om, at man samtidig afgiver urigtige erklæringer til andre myndigheder. Sagsbehandlingen må i så fald koordineres mellem de relevante myndigheder.</p>		<p>m.fl. Vejl. nr. 21/2004 pkt. 96</p>
--	--	---

SORT- MISTANKE OM SOCIALT BEDRAGERI

<p>Der er grundlæggende to muligheder:</p> <ul style="list-style-type: none"> • der er begrundet formodning om, at der er foregået noget strafbart, hvorfor sagen oversendes til Politiet . • sagen kan løses ved et samarbejde mellem flere forvaltningsmyndigheder. <p>12 Konkret mistanke</p> <p>13 Er der konkret mistanke mod konkrete personer, skal sagen oversendes til politiet og andre relevante myndigheder.</p> <p>Fortsat forvaltningsmæssig sagsbehandling Der er fremkommet en række oplysninger, som kan være kontrolrelevante for andre myndigheder. Disse kan fremsendes til de relevante myndigheder i henhold til forvaltningsloven med anmodning om, at oplysningerne afstemmes med den pågældende myndighed.</p> <p>Det vil herefter være muligt at få afklaret, om der er afgivet enslydende oplysninger om indkomst og formueforhold. Det vil endvidere være muligt at aftale hvem blandt flere myndigheder, der bør løfte sagen til fælles bedste. Det er den myndighed, der konkret har den bedste mulighed for at løfte sagen, der bør gøre dette. Samme dokumentation bør behandles ens (realitet/nullitet), symmetri.</p> <p>Anden social myndighed Visse formueoplysninger (privat gæld eller private tilgodehavender), der ikke fremgår af R 75, kan sendes til debtors eller kreditors sociale myndigheder for gennemførelse af en samordnet formuekontrol. Det kan ske, hvis der ydes formueafhængige sociale ydelser efter aktivlovens § 14. Er der tvivl om lånets realitet – fordi beløbet ikke kan identificeres i de respektive personers privatøkonomi jf. f.eks. ØLD 1. oktober 2004 (SKM 2004.431.ØLR). bør man afgøre, hvorledes man forholder sig til lånet (godkendelse eller afvisning)</p>		<p>FVL § 28 m.fl.</p> <p>RSL § 11b</p> <p>FVL §28 m.fl.</p>
---	--	---

<p>Skattemyndigheden Oplysninger fra skattemyndigheden kan udveksles til de sociale myndigheder, jf. svar på spørgsmål 53 i Folketingets behandling af lovforslag L 138.</p> <p>Betaling af bidrag, skatteligning af den bidragspligtige Skattemyndigheden kan nægte fradrag for børnebidrag, jf. LL § 10, såfremt personerne lever i et ægteskabslignende formuefællesskab. Formuekontrollen på skatteområdet er begrænset. De oplysninger, der er fremkommet ved den sociale formuekontrol bør oversendes, idet de måske kan medføre, at skattemyndighederne kan løfte skattesagen (nægte fradrag). Når denne er løftet, vil afgørelsen kunne danne grundlag for standsning af sociale ydelser / kræve tilbagebetaling uden, at registreringen i CPR nødvendigvis ændres.</p> <p>Den kan måske tillige danne grundlag for at gennemføre en tvangsregistrering i CPR.</p> <p>I forbindelse med udbetaling af enkelt ydelser indgår den skattetekniske fordel af afvikling af en eventuel bidragsrestance i beregningsgrundlaget.</p> <p>Skatteligning af logiværten Oplysninger om huslejebetaling mv. må tilgå skattemyndigheden til brug for ligning af logiværten, idet huslejebetalinger ikke registreres på dennes R75. Oplysninger om, at logiværten giver afkald på lejeindtægt til personer, der ikke udgør en del af dennes husstand (en gavmildhedsakt), bør stilles til rådighed for skatteligningen.</p> <p>Når ligningen er tilendebragt, vil den skattemæssige afklaring kunne anvendes af de sociale myndigheder. Det er ikke alene indkomsten ved fremleje, der er relevant, men tillige de skattefrie beløb (formue), som ikke indgår i den skattepligtige indkomst samt evt. privatforbruget for udlejer. Såfremt logiværten modtager flere lejeindtægter, der er under den skattefrie bundgrænse for fremleje, bør de sociale myndigheder dog vurdere, om der er tale om en likvid formue i relation til aktivloven for logiværten, såfremt denne får formueafhængige ydelser efter aktivloven.</p> <p>Skattemyndighedens pantefoged Pantefogeden kan konstatere om der fortsat er tale om et ægteskabslignende formueforhold, eller ikke. Desuden vil oplysninger om konkrete ejer - eller brugsrettigheder, hæftelser m.v. være et incitament i den ene eller anden retning.</p> <p>Det samme gælder i forbindelse med gældssaneringsager, såfremt det er husstandens indkomst, der lægges til grund.</p>		<p>AKTL § 14</p> <p>RPL § 509</p>
--	--	---

<p>Skattemyndighed (udlandsbeskatningen) Den ene part flytter til udlandet og er grænsegænger (arbejder i Danmark og bor i Sverige/Tyskland). Der er en formodning om, at der fortsat er tale om et ægteskabslignende forhold, selvom parterne er bosat i hver sit land.</p> <p>Værktøjer til afklaring af tilknytningsforhold findes i skattelovgivningen, som bygger på OECD's modelkonvention, der skal undgå at en borger betaler skat af samme indkomst i to lande.</p> <p>Formueoplysninger fra den sociale kontrol stilles til rådighed for skattemyndigheden for, at sagen kan løftes der (f.eks. oplysninger om en udenlandsk indregistreret bil er observeret ved adressen).</p> <p>Folkeregisteret kan efterfølgende tvangsregistrere fraflytter i CPR på den danske adresse og evt. social sag rejses.</p> <p>Erhvervsvirksomhed Den ene part (tidligere ægtefælle eller lejer (udlejer) er registreret med virksomhed. Den anden beboer, som har stor gæld til det offentlige eller til private kreditorer, arbejder i den anden parts virksomhed til symbolsk betaling eller vederlagsfrit til fordel for offentlig forsørgelse m.v. - den såkaldte "fallerede håndværkermodel".</p> <p>Den formelle ejer har fuldtidsjob som lønmodtager, har aldrig drevet virksomhed og har ikke branchekendskab eller erfaring. Virksomheden drives reelt uden ansatte eller forventede lønudgifter.</p> <p>Ydes der formueafhængige sociale ydelser, eller udbetales kontanthjælp til den person, der har erhvervs erfaringen, vil skattemyndighederne kunne have stor gavn af de afgivne sociale formueoplysninger, ligesom en kontrol i virksomheden, hvor man konstaterer, at personen på kontanthjælp udfører arbejde uden vederlag, vil kunne medføre, at der kan rejses krav om tilbagebetaling af sociale ydelser evt. alene efter manglende efterlevelse af rådighedsreglerne.</p> <p>Politianmeldelse De oplysninger, som myndighederne besidder, kan pege på, at der er en begrundet mistanke om socialt bedrageri. Der må i så fald indgives politianmeldelse med anmodning om, at der foretages en husundersøgelse/ransagning på adressen. Yderligere undersøgelseskridt i medfør af retssikkerhedslov, forvaltningslov m.v. er ikke mulig.</p> <p>Hvis anmeldelsen ikke kan føre til, at man kan få en ransagningskendelse, er det afklaret, at formodningen om, at der foregår noget strafbart, ikke har været tilstrækkelig, hvorfor den forvaltningsmæssige sagsbehandling og informationsindsamling kan fortsætte.</p> <p>Forklaring om økonomisk samliv til andre offentlige myndigheder Der er en række situationer, hvor det kan være fordelagtigt at oplyse, at man lever i et ægteskabslignende formuefællesskab eller, at økonomien er</p>		
--	--	--

<p>sammenblandet. Der er ikke tradition for, at disse myndigheder kontrollerer, at de afgivne oplysninger er korrekte. Hvis kontrol gennemføres, sker det på grundlag af folkeregistertilmeldingerne. Da man ikke registrerer officielt, om personer lever i et ægteskabslignende forhold, kan det endvidere være vanskeligt for disse myndigheder at foretage kontrollen, idet den reelt bør baseres på de sociale myndigheders udmålingsgrundlag for de relevante personer.</p> <p>Opløsning af formuefællesskab / skævdeling Ved fraflytning fra adressen foretages en "skævdeling" af formuen, som ikke ville være sket, såfremt den ikke var sammenblandet ved overførsel af registreret formuegode fra den ene part til den anden. Dette kan være udtryk for en bodeling/godtgørelseskrav, idet den ene part i et ægteskabslignende forhold har krav på et kompensations-/godtgørelseskrav jf. UFR1980.480H..</p> <p>Der kan enten afgives forklaring til skattemyndigheden, der forklarer skævdelingen, eller de "nye sociale myndigheder" vil ved deres formuekontrol efter aktivlovens § 14 kunne konstatere forholdet.</p> <p>Skifteretten Ved den ene parts død godkender skifteretten, at boet skal udrede et godtgørelseskrav til den tilbageblivende i formuefællesskabet. Den længstlevende ansøger i relation til boafgiftsloven om at blive sidestillet med en ægtefælle.</p> <p>Er parterne behandlet som lejer og udlejer og ikke som levende i et ægteskabslignende forhold, sker behandling i skifteretten i modstrid med de erklæringer, som er afgivet i den foregående periode til anden offentlig myndighed.</p> <p>Pantefogedvirksomhed Pantefogeden har ikke kunne foretage udlæg hos den ene part, grundet husstandsbegrebet i retsplejelovens § 509.</p> <p>Kreditorerne får omstødt formueforskydninger fra en gældsplaget beboer til den anden.</p>		
---	--	--

REGELGRUNDLAGETS FORUDSÆTNINGER

Der findes ingen lov, der regulerer et ugift samliv som sådan, men en række love omfatter delområder, der tilsammen giver en beskrivelse af de regelgrundlag, som er gældende.

CIVILRETLIGE REGLER

Boligsameje defineres således:

- boligsameje er selskabsretligt ulovreguleret
- ejendommen opdeles i anparter således, at køberne hver får tinglyst skøde på en bestemt brøkdæl, en ideel anpart af ejendommen

Boliginteressentskaber

- boligfællesskabet er organiseret som et interessentskab
- interessentskabet er selskabsretligt ulovreguleret
- interessentskabskontrakten er aftalegrundlaget interessenterne i mellem
- interessentskabet vil normalt være tinglyst som adkomsthaver på ejendommen

DEFINITIONER

Husstandstyper og bopælsbegreber i en række forskellige love

Begrebet bopæl er ikke et entydigt begreb, men er defineret forskelligt i en række forskellige love og domsafgørelser.

Bopælsbegreber på skatteområdet:

- det skatteretlige i kildeskattelovens § 1, stk. 1
- jf. dobbeltbeskatningsoverenskomster artikel 4
- skattemæssigt mandtal

Skattemæssigt hjemsted, jf. artikel 4 I OECD's modelkonvention.

Dobbeltbeskatningsoverenskomster er grundlæggende baseret herpå. Man må imidlertid tage afsæt i den konkrete overenskomst.

1. I denne overenskomst betyder udtrykket ”en person, der er hjemmehørende i en kontraherende stat” enhver person, som i henhold til lovgivningen i denne stat er skattepligtig der på grund af hjemsted, bopæl, ledelsens sæde eller ethvert andet lignende kriterium. Dette udtryk omfatter dog ikke en person, hvis skattepligt i denne stat er begrænset til indkomst fra kilder i denne stat eller der beroende formue.
2. I tilfælde, hvor en fysisk person efter bestemmelserne i stk. 1 er hjemmehørende i begge de kontraherende stater, bestemmes hans status efter følgende:
  - a) han skal anses for at være hjemmehørende i den stat, i hvilken han har fast bolig til sin rådighed; hvis han har en fast bolig til sin rådighed i begge stater, skal han anses for at være hjemmehørende i den stat, med hvilken han har de stærkeste personlige og økonomiske forbindelser (midtpunktet for sine livsinteresser).

b) hvis det ikke kan afgøres, i hvilken stat han har midtpunktet for sine livsinteresser, eller hvis han ikke har en fast bolig til sin rådighed i nogen af staterne, skal han anses for at være hjemmehørende i den stat, i hvilken han sædvanligvis opholder sig.

c) hvis han sædvanligvis har ophold i begge stater, eller hvis han ikke har sådant ophold i nogen af dem, skal han anses for at være hjemmehørende i den stat, i hvilken han er statsborger.

d) er han statsborger i begge stater, eller er han ikke statsborger i nogen af dem, skal de kompetente myndigheder i de kontraherende stater afgøre spørgsmålet ved gensidig aftale.

Husstandsbegrebet efter Retsplejeloven:

Ud fra en fortolkning af lovens § 509, omfatter begrebet husstand, personer der til stadighed bor hos skyldner og har fælles husstand med ham/hende. Der skal endvidere bestå en faktisk forsørgelsesrelation mellem disse personer og skyldneren uden, at det kan kræves, at der består en retlig forsørgerpligt. Begrebet omfatter dels ægtefæller, hjemmeboende børn, dels andre personer, der har fast bopæl sammen med skyldneren, f.eks. forældre, plejebørn og samlever. Et bofællesskab, der ikke har familiemæssig karakter, kan ikke anses for omfattet af husstandsbegrebet.

Gældssanering

Samlevers indkomst og formueforhold inddrages i et vist omfang i forbindelse med gældssanering, hvor man fastlægger skyldnerens bidrag til husstandens rimelige leveomkostninger.

Konkursloven

Nærstående i konkurslovens forstand omfatter også personer, der står fallenten særlig nær og omfatter således fallentens forlovede, eller den, med hvem pågældende lever i et mere fast samlivsforhold. Overførsel af formue kan omstødes.

Ægteskabslignende forhold

Der er tale om et papirløst samliv, når to personer etablerer sig under forhold, der normalt er forbundet med ægteskab eller registreret partnerskab uden, at der foreligger en vielsesattest eller registrering.

Privatforbrug bør beregnes samlet. Beregnes det hver for sig, kan det give et billede af, at den enes privatforbrug bliver nødlidende, medens den andens bliver relativt højt. Det kan give et billede af, at der ikke er tale om "dine og mine penge" og, at der sker anden formueforskydning end det, som kræves for "fællesskabets nødvendige driftsudgifter", som alene er det beløb, der ellers udveksles mellem personerne.

Sammenblandet økonomi

Ægteskab og samlivssituationer medfører som oftest, at parternes økonomi sammenblandes. Derved opstår tilfælde, hvor den ene ægtefælle eller samlever helt eller delvis anvender sin indkomst til parternes fælles forbrug, hvilket giver den anden part mulighed for af sin indkomst at foretage en opsparing. Denne fordeling af indkomsten er hverken affødt af en positiv aftale om/eller erkendelse overhovedet af, at de nævnte dispositioner fører til afledt ejerforhold.

Der anvendes i flæng sammenblandet økonomi og fælles økonomi. Begreberne må vurderes at dække over følgende:

- ved sammenblandet økonomi har man en oversigt over det reelle ejerforhold og økonomiske mellemregninger
- ved fælles økonomi har man ikke noget reelt overblik over det reelle ejerforhold og økonomiske mellemregninger.

Arveafgift

Der kan ansøges om, at man bliver behandlet som "ægtefælle" i forbindelse med dødsfald.

Eksempler på forklaringer fra logiværterklæringer:

- *Da det jo er umuligt at opdrive en lejebolig i kommunen, har vi besluttet at lade vores fælles ven bo her gratis, så han kan spare penge og evt. købe en lejlighed.*
- *Vi er i familie med XX. Da hun endelig har fået en læreplads, og denne ligger langt fra forældrenes hjem i YY, har hun en kortere periode fået lov til at bo hos os. Hun har fået det værelse, der blev ledigt, da vores egen søn flyttede hjemmefra sidste år. Hun kommer og går som det passer hende, og betaler hverken for kost eller logi.*
- *Bor vederlagsfrit hos mors eksmand.*
- *De er vores søn og svigerdatter, og de har kun deres postadresse her. De overnatter hist og pist hos venner og bekendte. Spiser hos mig en gang i mellem.*
- *Da XX ikke har nogen fast bopæl og er en ven, kan han have en postadresse hos mig.*
- *Det er en vennetjeneste for en kort bemærkning, da XX har fået stillet i udsigt at få en lejlighed snarest mulig.*
- *Min fætter har fået lov til at bo her.*
- *Husleje opkræves ikke, da det formentlig er kortvarigt grundet akut boligmangel (skilsmisse).*
- *Modtager ikke lejeindtægt, da det er en bekendt.*
- *Der er tale om, at XX flytter ind på adressen og ikke tale om udlejning.*
- *Da det er min kæreste, som flytter ind, lejer hun ikke noget værelse. Men bor på almindelig vis i mit hus. Vi har valgt, at det skal være en c/o adresse af personlige grunde.*
- *Det er min broder.*
- *Jeg ser ikke grund til, at min fætter skal betale.*
- *Personlig god ven., Rejser næsten hele vinterhalvåret. Har kolonihavehus om sommeren (værelse står til rådighed).*
- *Vi deler bolig samt udgifter, som indbetales til udlejer.*
-

Bilag 7: Forberedelse af kontrolaktion

Kontrolaktion den.....

Hold 1

Navn på 1 person, SKAT

Navn på 1 person, Arbejdsdirektoratet

Navn på 1 person, Ballerup Kommune, mobilnr.

2 betjente

Virksomhed nr. 1, adresse, SEnr. 2345678

3 ansatte

Virksomhed nr. 2, adresse, SEnr. 87654321

12 ansatte, heraf 1 under 18 år

Virksomhed nr. 3, adresse, SEnr. 23456789

5 ansatte

Virksomhed nr. 4, adresse, SEnr. 98765432

Ingen oplysninger om ansatte

Ej alkoholbevilling

Hold 2

Navn på 1 person, SKAT

Navn på 1 person, Arbejdsdirektoratet

Navn på 1 person, Ballerup Kommune, mobilnr.

2 betjente

Virksomhed nr. 5, adresse, SEnr.

4 ansatte, heraf 1 under 18 år

Virksomhed nr. 6, adresse, SEnr.

4 ansatte

Virksomhed nr. 7, adresse, SEnr.

Ingen oplysninger om ansatte

Ej alkoholbevilling, udløbet 21.3.2007 fornyelse ikke søgt.

Virksomhed nr. 8, adresse, SEnr.

Ej alkoholbevilling, udløbet 31.3.2007 fornyelse ikke søgt.

Bilag 8: Eksempel fra Ballerup Kommune på spørgeskema om ansat

Spørgeskema – ansatte/antruffet personale

Kontrollen er foretaget _____ onsdag den _____, kl. _____.

CVR-nr. _____

Virksomhedens navn _____

Identitetsoplysninger om den ansatte/antrufne:	
Navn:	
Adresse:	
Fødselsdato:	
Ansættelsesforhold:	
Dato for ansættelse:	
Ansæt af hvem: (ejer/daglig leder/andre)	
Ansættelsesaftale?	
1.arbejdsdag, på prøve, vennetjeneste, få arbejdstimer mv.?	
Arbejdsforhold:	
Stilling, arbejdsopgaver:	
Arbejdstid, normal: (fast/vagtplan/andet)	
Arbejdstid i dag:	
Lønforhold:	
Timeløn/fast løn – og størrelse:	
Hvordan registreres timerne:	

Hvordan udbetales lønnen: (kontant/check/andet)	
Lønseddel fra arbejdsgiver?	
Er der afleveret skattekort?	
Bil til rådighed? Hvilken bil, må den anvendes til privat kørsel, hvor parkeres bilen efter arbejdstid?	
Modtages offentlige ydelser?	☐ kontanthjælp ☐ arbejdsløshedsdagpenge ☐ ☐ sygedagpenge ☐ pension ☐ ☐ revalideringsydelse ☐ andet
Observationer:	
Arbejdssituation ved kontrollen?	
Iført arbejdstøj, der er typisk for virksomheden?	
Hvor mange ansatte?	
Andet?	

Dato _____

_____ Ansattes underskrift

Eventuelle supplerende bemærkninger

Bilag 8: Eksempel fra Arbejdsdirektoratet på tjekskema om ansat

Initialer:	Dato:	Sted/by:
Ansattes navn:		Fødselsdata:
Adresse:		
Virksomhedens navn:		CVR-nr.:
Adresse:		

Supplerende oplysninger

Dato for ansættelsen:	
Forefindes der ansættelsesaftale:	☐ Ja ☐ Nej
Hvem er daglig leder af forretningen:	
Hvilken arbejdstid har pågældende:	
Hvilken arbejdstid har pågældende i dag:	
Hvordan registreres antal arbejdstimer:	
Hvordan udbetales lønnen ?	☐ Kontant ☐ Check ☐ Bank
Er der udleveret lønseddel?	☐ Ja ☐ Nej ☐ Andet/ikke endnu
Hvilken arbejdssituation er den pågældende truffet i?	
Er pågældende iført arbejdstøj typisk for virksomheden?	
Hvor mange ansatte er der observeret i virksomheden ?	

<p>Andre oplysninger kan f.eks. være:</p> <p>Er pågældende i familie med indehaveren ?</p> <p>Hvem bringer varerne ud ?</p> <p>Foreligger der vagtplaner?</p>	
---	--

Bilag 10: Orientering om kommunens uanmeldte kontrol.

Ballerup Kommune har i dag den   kl.   aflagt besøg på din virksomhed/arbejdsplads på adressen

Besøget, som sker i forbindelse med kommunens stikprøvekontrol af virksomheder, finder sted i henhold til retssikkerhedslovens § 12 a og har til formål at kontrollere det tilstedeværende personales identitet, løn - og ansættelsesforhold.

Du har under besøget ret til at lade dig repræsentere eller bistå af andre.

Besøget finder sted uden forudgående underretning i henhold til § 5 stk. 6 i lov om retssikkerhed ved forvaltningens anvendelse af tvangsindgreb og oplysningspligter, idet en forudgående underretning ville ødelægge formålet med besøget.

Vi har spurgt om dit navn, din adresse og fødselsdato, ansættelsesperiode og løn - og ansættelsesforhold samt om du aktuelt modtager sociale eller beskæftigelsesmæssige ydelser.

Din arbejdsgiver har måske også givet os oplysninger om dine løn - og arbejdsforhold eller vil sende dem til os efter kontrolbesøget.

Vi vil nu undersøge, om du er medlem af en a-kasse, og om du modtager sociale ydelser fra kommunen.

Hvis vi skønner, at der er behov for en nærmere undersøgelse, sender vi oplysningerne til din a-kasse, der blandt andet kontrollerer, om du har oplyst om dit arbejde på dagpengekort. Hvis du modtager sociale ydelser fra kommunen, vil denne blive underrettet.

Din a-kasse/kommune vil kontakte dig, hvis der er tvivl om din ret til ydelser.

Du må også regne med, at vi kan give oplysningerne videre til andre offentlige myndigheder, såfremt det skønnes nødvendigt i kontroløjemed.

Du kan læse om lovreglerne for kommunens uanmeldte kontrol:

Retssikkerhedslovens § 12 a er optrykt på bagsiden.

Med venlig hilsen
Ballerup Kommune

Bilag 11: Eksempel på høring af arbejdsgiver

I forbindelse med en kontrolaktion har ..... Kommune i dag aflagt Deres virksomhed et besøg.

..... Kommune ønsker i denne anledning oplysninger om alle Deres ansatte på vedlagte blanketter. Der skal udfyldes blanketter på hver ansat. Oplysningerne ønskes for perioden .....

De bedes på blanketterne oplyse, i hvilke perioder der har været arbejdet hos Dem. Endvidere bedes De oplyse, hvor mange timer lønnet som ulønnet Deres ansatte har arbejdet pr. dag/uge eller løn periodevis.

Blanketterne bedes returneret til ..... Kommune inden 10 dage. Der henvises i øvrigt til bagsiden af blanketterne.

Kommunen beder Dem om at oplyse datoen og årsagen til et eventuelt arbejdsophør nederst på blanketten.

Med venlig hilsen

.....Kommune

Bilag 12: Eksempel på kvitteringsbrev for modtaget materiale

Dato

Til indehaveren/den ansvarlige i .....

I forbindelse med kontrolbesøg i virksomheden i dag har ..... Kommune
modtaget følgende materiale:

- 1.
  - 2.
  - 3.
  - 4.
- OSV.....

Med venlig hilsen

.....Kommune

Bilag 13: Eksempel på omslag for virksomhed (Arbejdsdirektoratet)

Aktion/by:	
Dato:	
Sagsbehandler:	

Forretning:	
SE/CVR. nr.	

Antal tjekskemaer ansatte:	
Antal tjekskemaer indehaver(e):	

Bemærkninger/observationer _____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

Bilag 14: Afrapporteringsskema

By/Kommune	
Dato	
Branche	
Antal virksomheder	
Antal checkskemaer	
Deltagere i aktionen	

12. Læs mere

1. "Kontrol med udbetaling af sociale ydelser – Helhedsorienteret sagsbehandling", KL 2003 (Revideret maj 2008) www.kl.dk (Fagområde: Jura og Forvaltning/Forvaltningsloven/Tavshedspligt og Videregivelse/Biblioteket)
2. "Vejledning i forbindelse med ægteskabs ophør, hvor den ene part formelt lader sig CPR-registrere på en anden adresse, og der søges om ydelser som enlig forsørger," KL, Høje-Tåstrup og Hvidovre Kommuner, www.kl.dk
3. "Planlægning og gennemførelse af aktioner", Arbejdsdirektoratet, www.adr.dk
4. "At skrive en afgørelse," Den Sociale Ankestyrelse 2004 www.dsa.dk
5. "Hur trygger vi trygghetssystemen i Norden"? (Orsaker, omfattning, attityder och kontroller – en jämförelse mellan de nordiska länderne), Rapport 8, april 2008, Delegationen mot felaktiga utbetalningar, Rätt och riktigt, www.rattochriktigt.se
6. Fairplay – Fokus på holdninger, Regeringen oktober 2004